

Załącznik do Uchwały nr

Rady Miasta i Gminy Nowogród

Bobrzański

z dnia

STRATEGIA ROZWOJU
MIASTA I GMINY
NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI
NA LATA 2015 – 2022

Nowogród Bobrzański 2015

Spis treści:

I.	Wstęp.....	4
II.	Ogólna charakterystyka gminy	5
1.	Położenie gminy.....	5
2.	Rys historyczny.....	7
3.	Uwarunkowania przyrodnicze	8
3.1	Ukształtowanie powierzchni	8
3.2	Hydrologia	9
3.3	Klimat	9
3.4	Zasoby geologiczne	10
3.5	Fauna i flora	11
3.6	Obszary chronione.....	13
III.	Sfera społeczna	16
1.	Demografia	16
2.	Lokalny rynek pracy oraz bezrobocie	20
3.	Oświata.....	21
4.	Ochrona zdrowia	24
5.	Pomoc społeczna.....	24
6.	Bezpieczeństwo publiczne.....	26
7.	Kultura.....	27
7.1	Zabytki kulturalne.....	30
IV.	Infrastruktura społeczna	32
1.	Sieć komunikacyjna	32
2.	Sieć telekomunikacyjna.....	33
3.	Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	33
4.	Sieć gazowa	35
5.	Energetyka i ciepłownictwo.....	36
6.	Zasoby mieszkaniowe	36
7.	Gospodarka odpadami	37
V.	Gospodarka.....	38
1.	Przedsiębiorczość.....	38
2.	Rolnictwo oraz użytkowanie gruntów	41

3.	Turystyka	43
4.	Sytuacja finansowa gminy	44
VI.	Analizy	52
1.	Analiza SWOT	52
2.	Analiza potencjału jakości życia	54
VII.	Strategiczny program rozwoju	55
1.	Wizja gminy	55
2.	Misja gminy	56
3.	Cele strategiczne i operacyjne	56
VIII.	Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla	62
IX.	Finansowanie strategii	72
X.	Wdrażanie i monitorowanie strategii	72
XI.	Ważność i prawdopodobieństwo celów	78

I. Wstęp

Strategia to koncepcja działania, która polega na długookresowym formułowaniu celów jednostki oraz ich dostosowywaniu w zależności od stanu i potrzeb otoczenia. Strategia Rozwoju Gminy jest zatem narzędziem polityki samorządu terytorialnego, który umożliwia wspieranie procesów rozwojowych jednostki. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 jest dokumentem planowania strategicznego. Długofalowe planowanie działań zmierzać powinno do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju.

Dokument ten to kompozycja misji, celów, kierunków działań oraz sposobów ich realizacji. Pierwszym etapem opracowania Strategii były konsultacje społeczne, w których uczestniczyli: przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy gminy. W trakcie konsultacji uczestnicy zdiagnozowali istniejące problemy, a także możliwości ich rozwiązania. Przeprowadzona została także ankieta, oceniająca warunki życia oraz istotność planowanych działań dla mieszkańców.

Kolejnym etapem było opracowanie diagnozy stanu społeczno – gospodarczego. Dane, niezbędne do przeprowadzenia analizy pozyskane zostały z Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miasta Nowogród Bobrzański, a także informacji uzyskanych podczas spotkań konsultacyjnych. Diagnoza umożliwiła wykonanie analizy SWOT, a także opracowanie wizji, misji, celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków działań. Wizja rozwoju miasta i gminy brzmi: **Rozwój gospodarczy gminy uwzględniający uwarunkowania przyrodnicze, zakładający rozwój turystyki, powstawanie małych i średnich przedsiębiorstw, a zatem tworzenie nowych miejsc pracy, w celu zapewnienia wysokiej jakości poziomu życia.**

Na drugich konsultacjach przedstawione zostały wyniki diagnozy, wnioski z pierwszych konsultacji społecznych, wyniki przeprowadzonych ankiet, a także szczegółowy plan strategiczny. Każdy z mieszkańców miał możliwość wyrażenia opinii oraz zaproponowania zmian.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 jest dokumentem, który jest podstawą do ubiegania się o dofinansowanie ze środków unijnych. Podstawą pozyskania dofinansowania z Unii Europejskiej są działania oparte na planie strategicznym.

Powodzenie Strategii jest zależne od integracji działań władz gminy, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców. Koordynacja działań pozwoli na rozwój zrównoważony gminy oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

II. Ogólna charakterystyka gminy

1. Położenie gminy

Gmina Nowogród Bobrzański to gmina miejsko-wiejska. Położona jest ona w województwie lubuskim, w południowo-zachodniej części powiatu zielonogórskiego. Obszar ten sąsiaduje z następującymi gminami:

- Powiat zielonogórski:
 - Gmina Świdnica
 - Gmina Zielona Góra
- Powiat krośnieński:
 - Gmina Dąbie
 - Gmina Bobrowice
- Powiat żarski:
 - Gmina Lubsko
 - Gmina Jasień
 - Gmina Żary
- Powiat żagański:
 - Gmina Żagań
 - Gmina Brzeźnica
- Powiat nowosolski:
 - Gmina Kozuchów

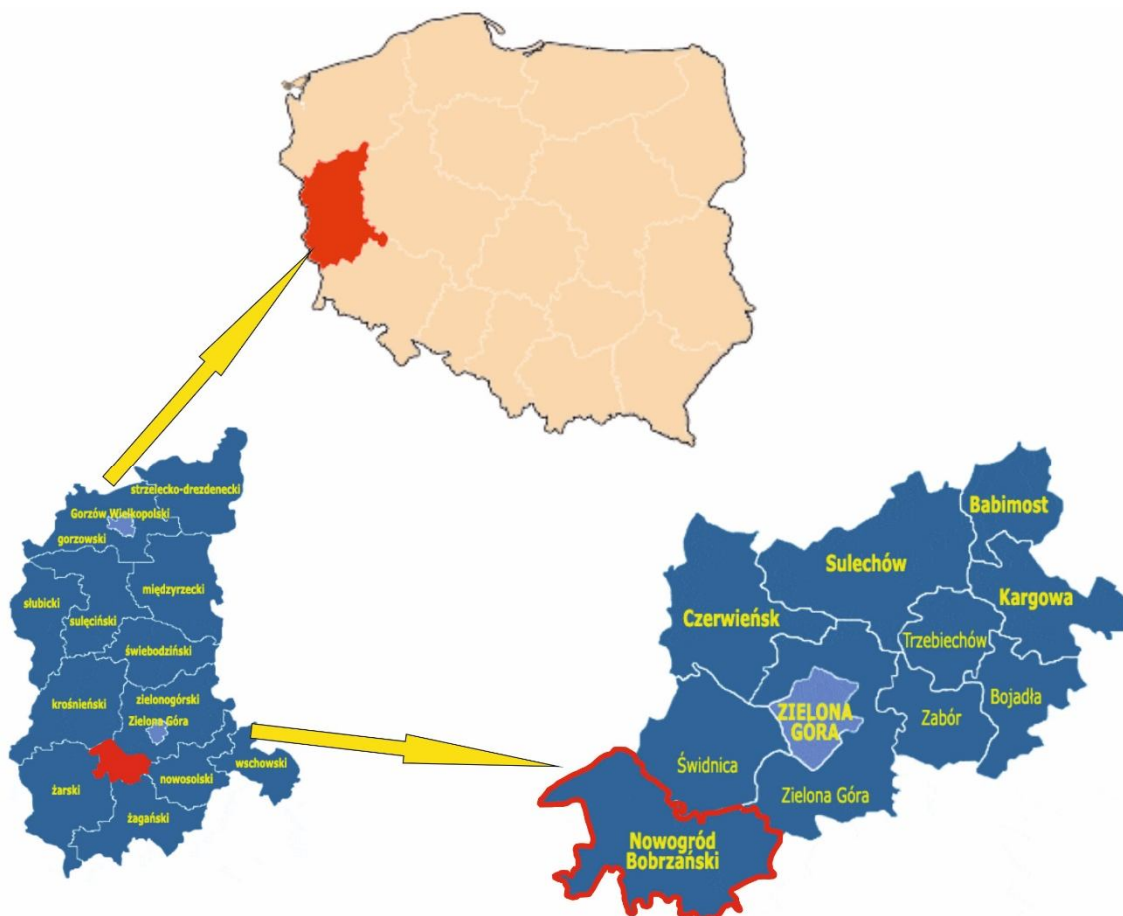
Według danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii powierzchnia gminy wynosi 25 969 ha. Około 64 % powierzchni gminy stanowią lasy.

Gmina Nowogród Bobrzański składa się z 20 sołectw: Białowice, Bogaczów, Cieszów, Dobroszów Mały, Dobroszów Wielki, Drągowina, Kaczenice, Klępina, Kotowice, Krzewiny, Krzywa, Łagoda, Niwiska, Pierzwin, Podgórzycy, Przybymierz, Skibice, Sterków, Urzuty, Wysoka.

Gminę Nowogród Bobrzański przecinają szlaki komunikacyjne, które łączą Zieloną Górę z przejściami granicznymi w Łęknicy, Olszynie, a także Zasiekach i Przewozie. Przez gminę, z południa na północ, przepływa rzeka Bóbr.

Rycina 1. Położenie Gminy Nowogród Bobrzański

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.gminy.pl

Centrum administracyjnym gminy jest miasto Nowogród Bobrzański, które oddalone jest od Zielonej Góry o 25,9 km. Do Berlina odległość wynosi 188 km, do Wrocławia 166 km, natomiast do Poznania 180 km. Przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 27, która łączy Zieloną Górę z granicą polsko-niemiecką. Drogi wojewódzkie znajdujące się na obszarze gminy to: 288, 289, 290, 295. Miasto jest węzłem komunikacyjnym pomiędzy Zieloną Górą a Żaganiem, Żarami i Lubskiem. Przez gminę przebiega trasa kolejowa linii nr 370 Zielona Góra-Żary. Około 15 km na północ od Nowogrodu Bobrzańskiego zlokalizowane jest lądowisko Grabowiec, należące do Lasów Państwowych.

2. Rys historyczny

Miasto Nowogród Bobrzański utworzone zostało 1 stycznia 1988 roku z połączenia dwóch wsi: Nowogrodu Bobrzańskiego oraz Krzystkowic. Rozgraniczała je rzeka Bóbr. Historia tych wsi jest odmienna.

O Nowogrodzie Bobrzańskim w dokumentach pierwszy raz wspomniano w 1202 roku. W ówczesnych czasach był to gród kasztelański, usytuowany na prawym brzegu rzeki Bóbr. Przewiduje się, iż mógł on powstać wcześniej, nawet za czasów Bolesława Chrobrego. Grób oddalony był ok. 500 m od przeprawy na rzece, która łączyła Żagań z Zieloną Górą. Kilka lat później w miejscu tym wybudowano zamek z podgrodzem na wzgórzu. To na nim wybudowano kościół św. Bartłomieja, który istnieje do dziś. Obok tych obiektów powstała osada rzemieślniczo-handlowa. Wiadomo, iż około XII wieku otrzymała prawa miejskie. We wczesnym średniowieczu była ona jedną z granicznych warowni. W latach rozbicia dzielnicowego wieś znajdowała się pod władaniem księstwa głogowskiego. W wieku XVI Nowogród Bobrzański należał do Księstwa Żagańskiego. W roku 1309 osada została kupiona przez rody magnackie. W latach 1350, 1479 oraz 1723 w mieście dochodziło do licznych pożarów, a także zarazy. W roku 1664 ludność ewangelicka, w wyniku najazdu Austriaków, opuściła Nowogród Bobrzański. Osiedlili się oni po drugiej stronie rzeki, zakładając wieś Krzystkowice.

Wieś ta otrzymała prawa miejskie w 1659 roku. Miasto charakteryzowało się planem w kształcie litery C, z nieregularnym czworobocznym placem rynkowym. Przez kilkadziesiąt lat Krzystkowice były miejscowością odwiedzaną przez kuracjuszy. Na wzgórzu zamkowym w 1827 roku odkryto zdrowotne źródła mineralne, jednak zniknęły one po wybudowaniu linii kolejowej. W okresie II wojny światowej w mieście znajdował się obóz pracy niewolniczej. Większość więźniów to obcokrajowcy, zmuszani do pracy w fabryce materiałów wybuchowych. Na terenie 45 km² funkcjonowało 11 obozów, które w 1945 roku zostały wyzwolone przez armię radziecką.

W okresie powojennym Nowogród Bobrzański i Krzystkowice utraciły prawa miejskie. Ich rozwój nastąpił w połowie lat 70-tych, dzięki wybudowaniu Fabryki Domów oraz Zakładów Zbożowych. W 1975 roku gminy zostały połączone. W skład nowej gminy weszło 28 miejscowości.

3. Uwarunkowania przyrodnicze

3.1 Ukształtowanie powierzchni

Obecne ukształtowanie powierzchni obszaru gminy Nowogród Bobrzański, to efekt zlodowacenia północno – polskiego oraz powiązanych z nim procesów (erozyjna oraz akumulacyjna działalność wód płynących). Hipsometria terenu gminy jest zmienna, a deniwelacje terenów są duże. Najniższy punkt występuje w okolicy północnego odcinka doliny Bobru i ma 69 m.n.p.m., natomiast najwyższy punkt zlokalizowany jest w rejonie Buchałów – Sterków i jego wysokość wynosi 163 m.n.p.m. W rejonie miasta wysokości terenu wahają się pomiędzy 75 a 110 m.n.p.m.

Według fizyczno-geograficznego podziału Polski J. Kondrackiego obszar gminy Nowogród Bobrzański położony jest w podprovincji Nizin Środkowopolskich, w następujących makroregionach oraz mezoregionach:

- Wzniesienia Zielonogórskiego - obejmujące północne obszary gminy:
 - Wysoczyzna Czerwińska-obszar północny gminy, genetycznie stanowi morenę denną, jest lekko sfalowany,
 - Wał Zielonogórski - zaburzona glacitektonicznie morena czołowa,
 - Dolina Dolnego Bobru – północny fragment doliny Bobru, jest to płasko – denna dolina, przebiegająca południkowo. W dnie doliny występują terasy akumulacyjne, zalewowe oraz nadzalewowe. Dolina rzeki oddzielona jest od Wzgórz Dalkowskich stromą skarpią, zbudowaną z ilów trzeciorzędowych.
- Obniżenia Milicko-Głogowskiego:
 - Obniżenie Nowosolskie – jest to rozległa akumulacyjna terasa pradoliny, która wznosi się na około 85 m.n.p.m.,
- Wału Trzebnickiego – obejmuje południową część gminy:
 - Wzgórze Dalkowskie – zajmuje południowo – wschodnią część gminy, stanowi fragment wysoczyzny morenowej falistej, łagodnie opada ku północy, w części środkowej wysoczyzny znajduje się lokalny wododział, który ma przebieg równoleżnikowy,
 - Wzniesienie Żarskie – składa się z rozczłonkowanych wzgórz morenowych, miejscami jest rozmyte terasą nadzalewową rzeki Bóbr.

3.2 Hydrologia

Gmina Nowogród Bobrzański położona jest w dorzeczu rzeki Odry. Przez obszar gminy, z północy na południe przepływa rzeka Bóbr. Stanowi ona największy lewobrzeżny dopływ Odry, do której uchodzi w okolicach Krosna Odrzańskiego. Rzeka Bóbr na terenie gminy silnie meandruje. W wyniku tej działalności powstało Jezioro Turkowskie „Zeki”, a także mniejsze stawy. Na północ od Nowogrodu Bobrzańskiego koryto rzeki w przeszłości zostało poszerzone oraz pogłębione. Dodatkowo utworzono zbiornik o nazwie Krzywaniec, którego wody napędzają turbiny elektrowni w Dychowie. Dlatego rzeka w dalszym biegu zwęża się. Źródło Bobru znajduje się w Sudetach. Rzeka ma charakter oraz właściwości typowe dla rzek górskich.

Dopływem Bobru jest rzeczka Brzeźnica, zwana także Boberkiem. Odwadnia ona północno – zachodnią część pasma wzniesień – Wzgórz Dalkowskich. Jest to mały ciek o łącznej długości 43,5 km. Przez obszar gminy Nowogród Bobrzański przepływa także rzeka Czarna Struga. Jest ona dopływem Odry. Płyne przez Obniżenie Nowosolskie oraz część pradoliny Barycko-Głogowskiej. Do Odry uchodzi na terenie miasta Nowa Sól. Fragment rzeki Śląskiej Ochli także przepływa przez północne obszary gminy.

3.3 Klimat

Ziemia lubuska, według „Atlasu klimatycznego Polski” należy do lubusko-dolnośląskiego regionu klimatycznego. Region południowy województwa to dość ciepłe i suche obszary. Położenie gminy sprawia, że na tereny napływają różnorodne masy powietrza. Przeważają masy powietrza polarno-morskiego i stanowią ponad połowę napływających mas powietrza. Drugim typem są masy powietrza polarno – kontynentalnego. Stanowią one 1/3 sumy mas powietrza. W pozostałe dni napływają masy powietrza arktycznego. W wyniku napływu różnych mas powietrza i ścierania się ich, klimat obszaru cechuje się jako przejściowy, z przewagą cech oceanicznych. Dzięki temu zimy są łagodne, z lekkimi odwilżami, a lata chłodniejsze z większą liczbą opadów atmosferycznych. Taki klimat cechuje się dużą zmiennością temperatur oraz dużymi rocznymi amplitudami.

Średnia temperatura w styczniu: -1,5°C

Średnia temperatura lipca: +17,8°C

Średnie opady roczne: 640 mm.

Przeważają wiatry południowo-zachodnie.

Lokalny klimat dzieli się na 3 typy, głównie ze względu na morfologię terenu:

- klimat terenów wysoczyznowych (Wzgórza Dalkowskie, Wał Zielonogórski, Wzniesienia Żarskie) - występuje dobre przemieszczanie się mas powietrza, nie odnotowuje się zastoisk chłodnego powietrza, spływa ono w kierunku terenów położonych niżej,
- klimat terenów pradoliny (Obniżenie Nowosolskie) – kształtowany przez rozległe kompleksy leśne, w wyniku czego zmniejszają się prędkości wiatrów oraz wyrównują amplitudy temperatur, obszary leśne redukują zanieczyszczenia powietrza,
- klimat doliny Bobru – występują częste inwersje termiczne, wydłużony okres przymrozków, częste powstawanie mgieł, w powietrzu odnotowuje się zwiększoną ilość pary wodnej, są to niekorzystne warunki dla stałego pobytu człowieka.

3.4 Zasoby geologiczne

Tereny gminy posiadają różną budowę geologiczną. Jest ona wynikiem różnorodnych procesów geologicznych i morfogenetycznych. Gmina Nowogród Bobrzański położona jest na dwóch obszarach:

- 1) Obszar wysoczyznowy, który występuje w północnej i południowo – wschodniej części gminy. Obejmuje on Wzniesienia Gubińskie, Wał Zielonogórski, Wysoczyznę Czerwińską, Wzniesienia Żarskie oraz Wzgórza Dalkowskie. Te formy ukształtowania terenu zbudowane są z glin morenowych, piaszczysto – żwirowych utworów wolnolodowcowych oraz iłów i piasków trzeciorzędowych. W złożach iłów występują pokłady węgla brunatnego. Ulokowane są one na głębokości 15 do 40 m. Natomiast ich miąższość jest mała i wynosi 2,0 m.
- 2) Obszar dolinny, który występuje w środkowej oraz zachodniej części gminy. Obejmuje on Obniżenie Nowosolskie oraz dolinę Bobru. Formy te zbudowane są z piasków i żwirów, pochodzących z akumulacji rzecznej oraz polodowcowej, a także z mad (gliny pylaste, piaski gliniaste). W dolinie Bobru znajdują się osady piaszczysto – żwirowe, których miąższość wynosi do kilkunastu metrów. Miejscowo seria piaszczysto – żwirowa pokryta jest płatami mad, których miąższość wynosi do 1,5 m.

Rozważając warunki geologiczno – gruntowe, pod kątem rozwoju osadnictwa oraz budownictwa, można zauważyć, iż są one bardzo zróżnicowane. Najlepsze warunki występują

we wschodniej części gminy, czyli Wzgórza Dalkowskie oraz Wał Zielonogórski. Tereny można podzielić na 3 grupy:

- 1) Skomplikowane warunki hydrologiczne, występują zaburzenia glacytektoniczne, nieregularny układ warstw wodonośnych. Są to obszary Wału Zielonogórskiego oraz Wzgórz Dalkowskich.
- 2) Piaski wodnolodowcowe są bardzo zasobne w wodę, warstwy wodonośne osiągają miąższość 20 – 50 m, swobodny poziom wody stabilizujący się na głębokości od 1,0 do 20,0 m.p.p.t. W tych utworach brak jest ciągłych warstw ilów oraz glin, które izolowałyby od zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Warstwy te zasilane są poprzez wody opadowe oraz infiltrację cieków i zbiorników powierzchniowych. Strefa, gdzie zalegają czwartorzędowe wody (GZWP-Główne Zbiorniki Wód Podziemnych), została zaliczona do Najwyższej Ochrony Wód (ONO). Są to obszary pradoliny i doliny dolnego Bobru.
- 3) Warunki pośrednie, warstwy wodonośne stanowią przewarstwienia piasków wśród glin zwałowych. Zmienność warunków hydrologicznych wynika z różnorodności miąższości i litologii warstwy wodonośnej oraz wysokości słupa wody. Są to tereny Wzniesienia Gubińskiego, Wysoczyzny Czerwieńskiej, dolnych partii Wzniesień Żarskich oraz Wzgórz Dalkowskich.

3.5 Fauna i flora

Gmina Nowogród Bobrzański położona jest na Pojezierzu Lubuskim, w jego południowej części. Obszar pojezierzy cechuje się licznym występowaniem jezior rynnowych oraz dużych obszarów leśnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2014 roku lasy zajmowały 16 569 ha, co stanowiło 63,8% powierzchni gminy.

Administracyjnie lasy gminy Nowogród Bobrzański przynależą do nadleśnictwa Krzystkowice oraz Nadleśnictwa Nowa Sól. Lasy położone w obrębie gminy charakteryzują się małym rozproszeniem. Rozdziela je rzeka Bóbr. Na obszarze leśnym występuje niewielka ilość naturalnych zbiorników wodnych, spotkać można nieliczne bagna. Gatunkiem występującym najczęściej jest sosna zwyczajna, której udział w Nadleśnictwie Krzystkowice sięga blisko 93%. Sosna tworzy drzewostany lite, z niewielkim udziałem brzozy. Dominują siedliska borowe, stanowiące ok. 84% powierzchni lasów. Na glebach żyzniejszych występują siedliska lasowe stanowiące ok 2,7%, a wzdłuż cieków wodnych olsy zajmujące 0,3% powierzchni leśnej. Szacuje się, że przeciętny wiek drzewostanów to 54 lata.

Ze względu na występujące warunki klimatyczne, lasom zagrażają liczne choroby oraz szkody wynikające z natury antropogenicznej. Szkodliwymi czynnikami antropogenicznymi są:

- zagrożenia pożarowe
- zagrożenia wynikające z działalności przemysłu, pyły przemysłowe

Szkodliwymi czynnikami biotycznymi są:

- owady
- nadmiar zwierzyny polnej

W gminie Nowogród Bobrzański występują dogodne warunki do występowania wielu gatunków zwierząt. Ssaki występujące na tym obszarze, które podlegają ochronie to: krety, łasica, kuna, jeże, gacek wielkouch, ryjówka aksamitna oraz ryjówka malutka. Ponadto odnotowuje się tu ok. 120 gatunków ptaków. 10 gatunków to ptactwo chronione, są to m. in.: sójka, puszczyk, jastrząb, rybitwy, kruk, pliszka żółta, pójdzka. Duże zalesienie gminy stwarza warunki do osiedlania się zwierząt łownych, takich jak: sarny, dziki, jelenie, zające oraz lisy.

Działalność człowieka ma istotne znaczenie w kształtowaniu się fauny. Zabiegi te obejmują następujący zakres:

- likwidacji miejsc cennych przyrodniczo, na których występują zwierzęta, usuwanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz oczek wodnych,
- zanieczyszczenie środowiska, wypalanie traw, zabiegi gospodarcze,
- melioracje osuszające, degradujące siedliska wodno – błotne.

3.6 Obszary chronione

Na obszarze gminy znajdują się obszary cenne przyrodniczo. Zostały one objęte ochroną prawną, która wynika z ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, a także ustawie o ochronie przyrody. Na terenie gminy Nowogród Bobrzański występują następujące formy ochrony przyrody:

Obszary chronionego krajobrazu – obejmują 8000 ha, co stanowi 30,8% powierzchni gminy, obszary chronionego krajobrazu występują na Wale Zielonogórskim oraz Wzgórzu Dalkowskim. Ponadto obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny położone w Dolinie Śląskiej Ochli (obszar w gminie Nowogród Bobrzański o powierzchni 123 ha), Dolinie Bobru (2248 ha), Dolinie Brzeźnicy (1502 ha) oraz Wschodnie okolice Lubska (729 ha).

Obszary Natura 2000 – wyznaczone obszary obejmują:

- Mopkowy Tunel koło Krzystkowic – największe w Polsce zgrupowanie zimowe nietoperzy gatunku mopka, obszar obejmujący podziemny kanał odwadniający z nieczynnej fabryki do ujścia rzeki Bóbr.
- Nowogrodzkie Przygielkowisko – znajduje się przy trasie pomiędzy Zieloną Górą a Żarami, na tym terenie znajduje się płytka torfianka z otoczeniem.
- Dolina Dolnego Bobru – obszar składający się z fragmentu rzeki Brzeźniczanki i dwóch enklaw doliny dolnego Bobru.
- Broniszów – teren obejmujący łąki oraz lasy z wzniesieniem Księża Góra, położony pomiędzy Nowogrodem Bobrzańskim a Kożuchowem.

Użytki ekologiczne – są to następujące obszary:

- Kacza Ostoja – obszar o powierzchni 8,91 ha. Położony w Obrębie Kłębina. Jest własnością gminy Nowogród Bobrzański.
- Zakole – obszar o powierzchni 5,33 ha. Położony w Obrębie Kłębina. Jest własnością gminy Nowogród Bobrzański.
- Przymoście - obszar o powierzchni 4,37 ha. Położony w Obrębie Wysoka. Jest własnością gminy Nowogród Bobrzański.
- Zakole Bobru - obszar o powierzchni 0,88 ha. Położony w Obrębie Nowogród Bobrzański. Jest własnością gminy Nowogród Bobrzański.

Główny zbiornik wód podziemnych nr 301 – utworzony z czwartorzędowych warstw wodonośnych. Jest zaliczany do Obszarów o Najwyższej Ochronie Wód. Obejmuje tereny pradoliny od Nowej Soli poprzez Nowogród Bobrzański, aż po Zasieki.

Tereny leśne – lasy, w szczególności lasy ochronne zalicza się także do zasobów przyrodniczych środowiska ustawowo chronionych. Lasy zajmują 63,8% ogólnej powierzchni gminy Nowogród Bobrzański.

Tereny występowania udokumentowanych złóż surowców naturalnych:

- Złoże ilów ceramiki budowlanej „Kłępina”
- Złoża kruszyw naturalnych: „Turów”, „Krzystkowice – pole I i pole II”, „Nowogród Bobrzański – Zbiornik”, „Wysoka”, „Cieszów – Turów”, „Popowice”, „Dobroszów Wielki”

Pomniki przyrody – ta forma przyrody przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 1. Wykaz pomników przyrody i użytków ekologicznych w gminie Nowogród Bobrzański

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m (cm)	Nr działki ewidencyjnej	Obręb	Właściciel działki lub zarządca
1	Dąb szypułkowy	395	250/6	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
2	Sosna zwyczajna	251	20/21	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
3	Dąb szypułkowy	333	20/21	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
4	Dąb bezszypułkowy	307	20/21	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
5	Dąb szypułkowy	290	212/1	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
6	Dąb szypułkowy	370	212/1	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
7	Dąb szypułkowy	387	212/1	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
8	Sosna zwyczajna	252	7/1	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
9	Buk zwyczajny	326	57/3	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
10	Buk zwyczajny	328	57/3	Nowogród	Właściciel Skarbu Państwa

				Bobrzański	z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
11	Czereśnia	97	57/3	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
12	Czereśnia	98	57/3	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
13	Czereśnia	126	57/3	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
14	Dąb szypułkowy	333	299/1	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
15	Dąb szypułkowy	357	299/1	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
16	Dąb szypułkowy	450	1462	Nowogród Bobrzański	Skarb Państwa
17	Dąb szypułkowy	460	1462	Nowogród Bobrzański	Skarb Państwa
18	Dąb szypułkowy	360	69/4L	Dobroszów Mały	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
19	Skupisko 14 dębów szypułkowych	300-420	69/2L	Nowogród Bobrzański	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
20	6 dębów szypułkowych	370-635	129/2 192/1 129/16	Wysoka	Własność Gmina Nowogród Bobrzański
21	Dąb szypułkowy	733	92	Dobroszów Mały	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
22	Dąb szypułkowy	495	120/1	Łagoda	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
23	Dąb szypułkowy	600	64/1	Dobroszów Mały	Własność osoba fizyczna
24	Powierzchniowy pomnik przyrody – drzewostan sosnowy pod nazwą SOSNOWE WYWIJASY	Pow. 0,75 ha	26/1	Kaczenice	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Nowa Sól
25	Dąb szypułkowy		165/2	Kamionka	Skarb Państwa
26	30 buków zwyczajnych		Oddział 273	Cieszów	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
27	Sosna pospolita „Sosna Tadeusza”	235	189/1	Białowice	Właściciel Skarbu Państwa z zarządzie Nadleśnictwa Krzystkowice
28	Wierzba biała	640	214/5	Białowice	Właściciel Skarbu Państwa

„Wierzba
Władka”z zarządzie Nadleśnictwa
Krzystkowie

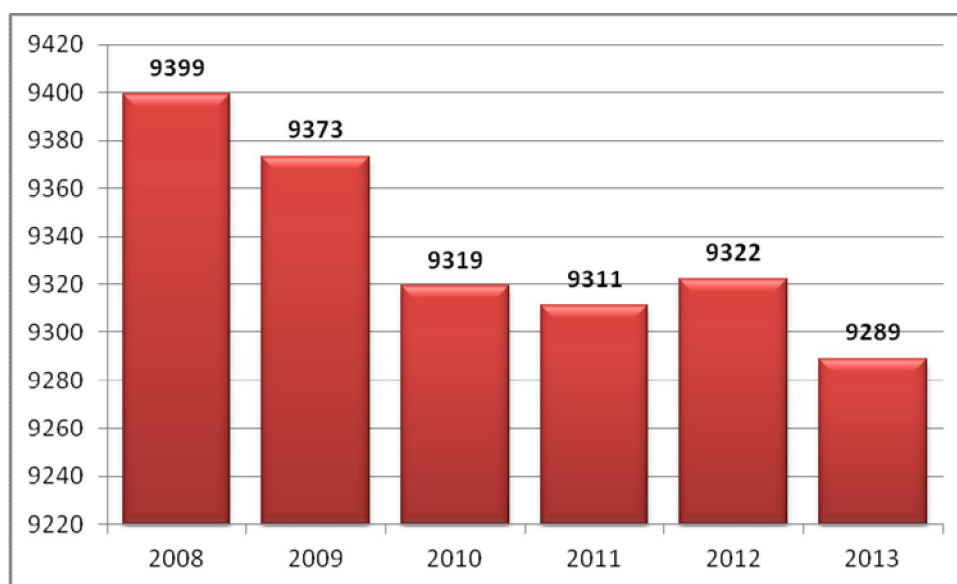
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim

III. Sfera społeczna

1. Demografia

Demografia jest dziedziną nauki, która zajmuje się powstawaniem, życiem oraz przemijaniem społeczności ludzkiej. Nauka ta zajmuje się procesami związanymi z ludnością. Są one prezentowane za pomocą statystycznych danych ilościowych. Zachodzące zmiany najczęściej obrazowane są na wykresach oraz tabelach. Poniższy wykres prezentuje liczbę ludności gminy Nowogród Bobrzański na przestrzeni lat 2008 – 2013.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Nowogród Bobrzański

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim

W analizowanych latach liczba ludności zmalała o 1,2% (110 osób). Liczba ludności stale zmniejszała się, z wyjątkiem roku 2012. Największy ubytek ludności nastąpił w 2010 roku (54 osoby). Liczbę ludności dla poszczególnych miejscowości w gminie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Liczba ludności miejscowości w gminie Nowogród Bobrzański

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nowogród Bobrzański	5128	5134	5106	5089	5120	5097

Białowice	135	132	127	126	136	134
Bogaczów	468	463	461	459	463	450
Cieszów	73	71	69	64	64	66
Dobroszów Mały	101	99	102	101	97	98
Dobroszów Wielki	133	138	137	146	142	138
Drągowina	431	431	429	432	442	451
Kaczenice	211	206	205	201	199	201
Kamionka	152	144	133	128	126	123
Klępina	322	315	312	309	308	306
Kotowice	411	405	413	411	408	410
Krzewiny	39	44	47	46	46	46
Krzywa	73	73	70	67	66	67
Łagoda	56	55	58	54	52	53
Niwiska	393	395	390	403	395	397
Pajęczno	18	18	18	20	19	20
Pierzwin	250	250	244	244	241	243
Pielice	12	11	12	12	12	11
Podgórzyce	57	52	52	51	48	50
Przybymierz	330	324	315	320	308	317
Skibice	88	87	92	93	94	92
Sobolice	31	31	30	31	31	31
Sterków	69	68	70	68	64	64
Turów	44	44	44	43	41	34
Urzuty	242	251	251	262	265	258
Wysoka	132	132	132	131	135	132
RAZEM	9399	9373	9319	9311	9322	9289

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim

Tabela 3. Gęstość zaludnienia wybranych jednostek terytorialnych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	122	122	123	123	123	123
województwo lubuskie	72	72	73	73	73	73
powiat zielonogórski	58	58	59	60	60	60
gmina Nowogród Bobrzański	36	36	36	36	36	36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego gęstość zaludnienia w gminie Nowogród Bobrzański w 2013 roku wynosiła 36 osób/km². Wartość ta jest niższa niż wartość

tego wskaźnika dla powiatu zielonogórskiego (60 osób na 1 km²), województwa lubuskiego (73 osoby na 1 km²), a także dla całego kraju (123 osoby na 1 km²).

Tabela 4. Liczba ludności wg płci w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	4605	4613	4666	4667	4693	4677
kobiety	4709	4725	4800	4776	4772	4799

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższa tabela prezentuje liczbę ludności wg płci w latach 2008 – 2013. W każdym roku, na przestrzeni analizowanych lat, liczba kobiet jest większa, niż liczba mężczyzn. W roku 2010 kobiet było o 2,9% więcej niż mężczyzn. W latach kolejnych różnica ta malała, a w roku 2013 ponownie wzrosła. Współczynnik feminizacji w 2013 roku wyniósł 103 kobiety na 100 mężczyzn.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Urodzenia żywe	87	104	107	98	84	79
Zgony ogółem	79	77	97	80	77	92
Zgony niemowląt	2	1	0	0	0	1
Przyrost naturalny	8	27	10	18	7	-13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2008 – 2012 w gminie Nowogród Bobrzański przyrost naturalny był dodatni. W roku 2013 odnotowano ujemny przyrost naturalny. Jest to efektem spadku liczby urodzeń żywych, a także wzrostu zgonów ogółem. Ujemny przyrost naturalny jest niekorzystnym zjawiskiem. Prowadzić ono może do starzenia się społeczeństwa, czyli wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz obciążenia ekonomicznego grupy osób aktywnych zawodowo.

Tabela 6. Migracje mieszkańców gminy w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zameldowania ogółem	114	105	94	112	156	125
Wymeldowania ogółem	134	131	144	153	134	122

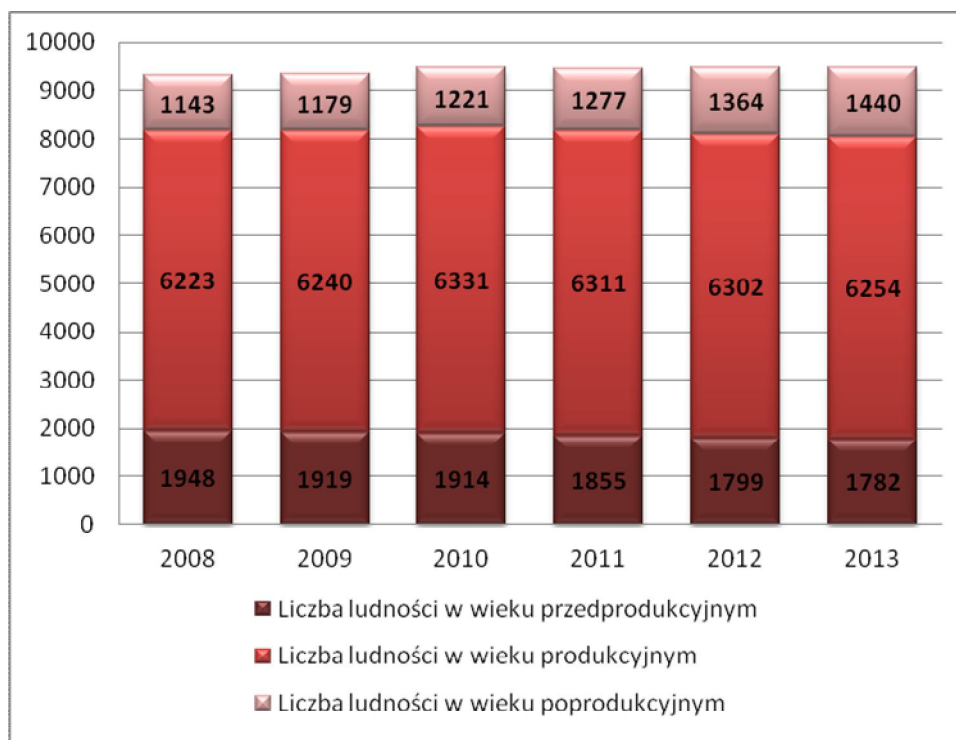

Saldo migracji	-20	-26	-50	-41	22	3
-----------------------	-----	-----	-----	-----	----	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2008 – 2013 saldo migracji zmieniało się. Do roku 2011 było ono ujemne. Od roku 2012 odnotowuje się dodatnie saldo migracji. Liczba zameldowań ogółem waha się. Do roku 2010 spadała. W roku 2011 wzrosła o 19,1%, w porównaniu do roku 2010. Rok później ponownie wzrosło o 28,2%. Natomiast w roku 2013 liczba zameldowań spadła o 19,8%. Liczba wymeldowań także waha się. W roku 2010 wzrosła o 10%, a w roku następnym o kolejne 6,3%. Od roku 2012 liczba wymeldowań spada, w roku 2013 wynosiła 122.

Wykres 2. Struktura ekonomicznych grup ludności w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najliczniejszą grupę ludności stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Ich liczba do roku 2010 rosła. W owym roku liczba osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 1,7%, w porównaniu do roku bazowego. Od roku 2010 liczba ludności w wieku produkcyjnym maleje. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią drugą najliczniejszą grupę osób. W analizowanym okresie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wykazuje tendencję

spadkową. Na przestrzeni lat 2008 – 2013 liczba ta spadła o 8,5%. Najmniej liczną grupą są osoby w wieku poprodukcyjnym. Ich liczba stale rośnie. W roku 2013 wynosiła ona 1440 i wzrosła o 25,9% w porównaniu do roku bazowego. Struktura ekonomiczna ludności gminy świadczy o występowaniu zjawiska starzenia się społeczeństwa. Konsekwencjami tego są: zwiększenie obciążenia ludności w wieku produkcyjnym, wzrost zapotrzebowania na usługi związane z opieką medyczną, służbą zdrowia, dostosowywanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych.

2. Lokalny rynek pracy oraz bezrobocie

Bezrobocie to zjawisko społeczne, polegające na tym, że ludność zdolna do pracy nie posiada faktycznego zatrudnienia. W gminie Nowogród Bobrzański liczba osób bezrobotnych nie wykazuje stałej tendencji. Do roku 2012 wartość tego wskaźnika wzrosła o 43,1% w porównaniu do roku 2008. W roku 2013 liczba osób bezrobotnych zmalała o 11,1% i wynosiła 548 osób. Na przestrzeni lat 2008 – 2013 przeważała liczba kobiet wśród wszystkich osób bezrobotnych. Wyjątek stanowił rok 2009, kiedy to więcej mężczyzn pozostawało bez pracy.

Tabela 7. Liczba bezrobotnych według płci w gminie w latach 2008 - 2013

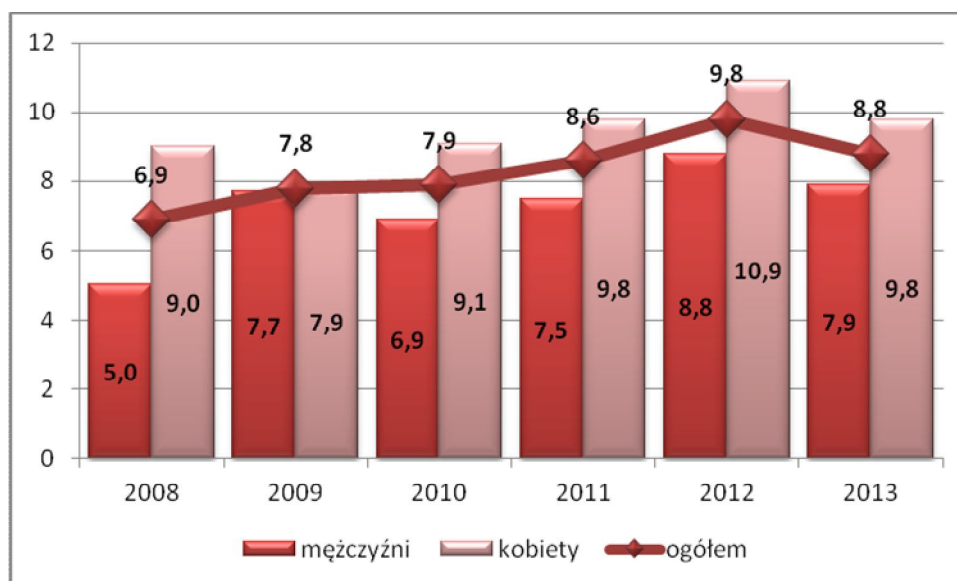
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
bezrobotni ogółem	431	486	503	541	617	548
mężczyźni	164	254	232	253	297	264
kobiety	267	232	271	288	320	284

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział liczby osób zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym to stopa bezrobocia rejestrowanego. Do roku 2012 wykazywała ona tendencję wzrostową. W roku 2013 nastąpił spadek o 10,2%. Poniższy wykres ukazuje, iż większy udział w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym mają bezrobotne kobiety. W 2008 roku stanowiły one aż 64,2 % ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych.

Wykres 3. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja, kiedy stopa bezrobocia wśród kobiet jest wyższa niż stopa bezrobocia wśród mężczyzn jest negatywnym zjawiskiem. Jest to trend obserwowany także w innych jednostkach na terenie kraju. Kobiety posiadają gorszą sytuację zawodową. Mężczyznom łatwiej podjąć pracę fizyczną. Lokalne władze muszą skupiać się na podejmowaniu działań, dążących do aktywizacji gospodarczej kobiet oraz tworzenia nowych miejsc pracy dla nich.

3. Oświata

W polskim systemie oświaty gminy spełniają bardzo istotną rolę, są one organami prowadzącymi dla jednostek oświatowych (przedszkoli, szkół podstawowych, szkół gimnazjalnych). W gminie Nowogród Bobrzański funkcjonuje 5 szkół:

- Szkoła Podstawowa w Niwiskach,
- Szkoła Podstawowa w Drągowinie,
- Gimnazjum w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bogaczowie.

Dodatkowo w gminie w 2013 roku funkcjonowało 5 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 2 przedszkola, były to: Przedszkole Samorządowe w Nowogrodzie Bobrzańskim oraz

Niepubliczne Przedszkole w Bogaczowie. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku w przedszkolach było 260 miejsc, a dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego było 325, w tym w przedszkolach 238.

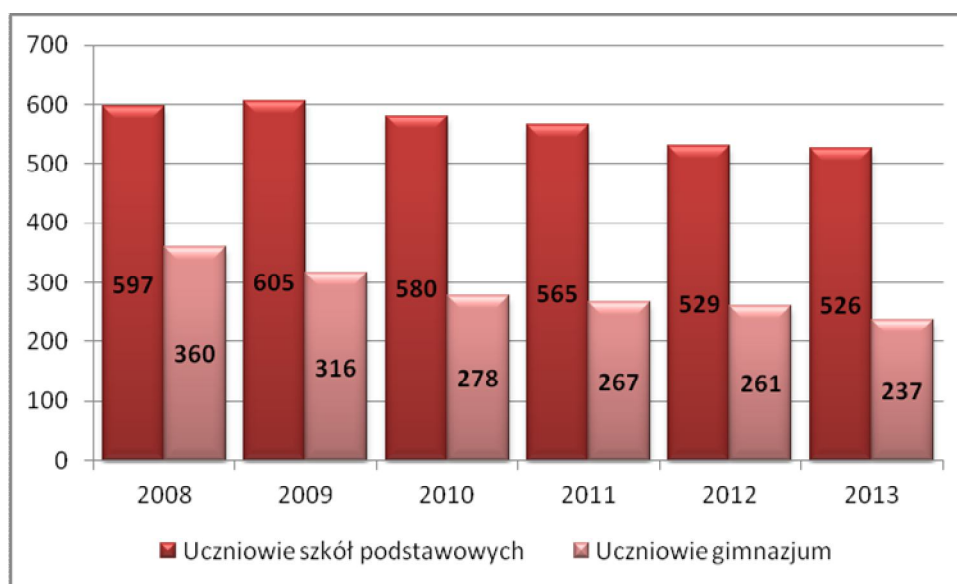
Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych	93,87	100,17	100,69	103,10	98,33	94,60
współczynnik skolaryzacji w gimnazjach	84,11	83,16	79,43	76,50	80,80	79,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik skolaryzacji w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 – 2013 charakteryzował się zmiennymi wartościami. Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych rósł do 2011 roku. Osiągnął on wtedy wartość 103,10 i w porównaniu do roku 2008 wzrósł o 9,8%. W latach kolejnych wartość wskaźnika malała i w 2013 roku spadła o 8,2%. W gimnazjum współczynnik skolaryzacji spadał do roku 2011. W roku 2012 nastąpił wzrost o 5,6%, a w roku kolejnym ponownie się zmniejszył.

Wykres 3. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w latach 2008 - 2009

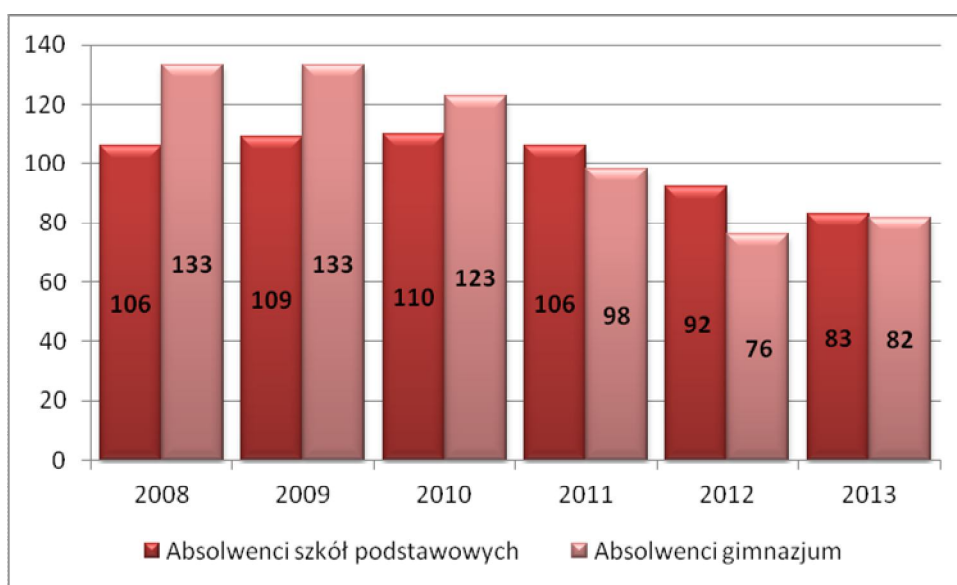
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie Nowogród Bobrzański na przestrzeni lat 2008 – 2013 spada. Wyjątkiem był rok 2009, kiedy nastąpił wzrost o 8 uczniów. Od tego roku sukcesywnie spada liczba uczniów na tym poziomie nauczania. W okresie 2009 – 2013 zmniejszyła się ona o 13%. Podobną tendencję spadkową odnotowuje się wśród uczniów gimnazjum. Ich liczba stale maleje. W latach 2008 – 2013 ogólna liczba uczniów gimnazjum zmniejszyła się o 34%.

Tendencje te zauważalne są w strukturze całego kraju. Związane jest to z sytuacją demograficzną (model rodziny z jednym dzieckiem) oraz niżem demograficznym.

Wykres 4. Liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjalnych w latach 2008 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobne tendencje odnotowuje się wśród liczby absolwentów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Do roku 2010 absolwentów szkół podstawowych przybywało, od tego roku liczba absolwentów stale spada. Liczba uczniów, którzy w analizowanym okresie ukończyli gimnazjum stale spadała. Na przestrzeni tych lat zmalała o 38,3%.

Tabela 9. Liczba komputerów w szkołach w gminie w latach 2008 – 2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba komputerów w szkołach podstawowych	65	69	89	88	86
w tym z dostępem do Internetu	48	69	88	87	86
Liczba komputerów w gimnazjach	30	31	45	45	45
w tym z dostępem do Internetu	27	27	21	21	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, iż poprawia się poziom komputeryzacji szkół w gminie Nowogród Bobrzański. Liczba komputerów w szkołach podstawowych w analizowanym okresie wzrosła o 32%. Ponadto w 2012 roku wszystkie komputery znajdujące się w szkołach podstawowych posiadały dostęp do Internetu. Liczba komputerów w gimnazjum także wzrosła, aż o 50%. Niestety w 2012 roku tylko 46% ogólnej liczby komputerów w szkole posiadało dostęp do Internetu.

4. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy funkcjonują dwie apteki oraz jeden punkt apteczny. Liczba przychodni w gminie w 2013 roku wynosiła 6 placówek. Oznacza to, iż na jedną przychodnię przypadało 1579 osób.

5. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna należy do zadań jednostek samorządu terytorialnego. Zakres działań pomocy społecznej obejmuje wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz umożliwienie im przezwyciężenia problemów.

W Nowogrodzie Bobrzańskim przy ulicy Ogrodowej 9 funkcjonuje Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem działalności jednostki jest realizacja zadań i obowiązków własnych, a także zadań zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie w 2014 roku były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 – 2014

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	295	310	288	284	279	319	292
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	2	6	3	4	3	4	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	54	61	62	61	60	79	75
Bezrobocie	247	253	271	265	274	303	269

Niepelnosprawność	176	186	180	167	148	171	166
Długotrwała lub ciężka choroba	90	122	113	120	117	148	135
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,							
<i>w tym rodziny wielodzietne</i>	98	106	90	98	106	140	110
	44	39	25	19	21	29	27
Przemoc w rodzinie	4	16	13	16	34	55	45
Alkoholizm	24	33	38	48	56	59	42
Narkomania	1	2	4	3	5	4	5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	7	7	10	11	15	10
zdarzenie losowe	1	2	1	0	1	0	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa	0	0	0	2	0	0	0

Źródło: dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące formy udzielanej pomocy społecznej oraz liczby ludności korzystającej z niej. Największa liczba osób korzysta z pomocy pieniężnej. W 2010 roku świadczenia te przyznano 421 osobom, natomiast w 2014 udzielono ich 365 osobom. W 2014 roku 268 osób korzystało z rzeczowej formy pomocy.

Tabela 11. Liczba osób, którym udzielono pomocy społecznej według form pomocy w latach 2008 - 2014

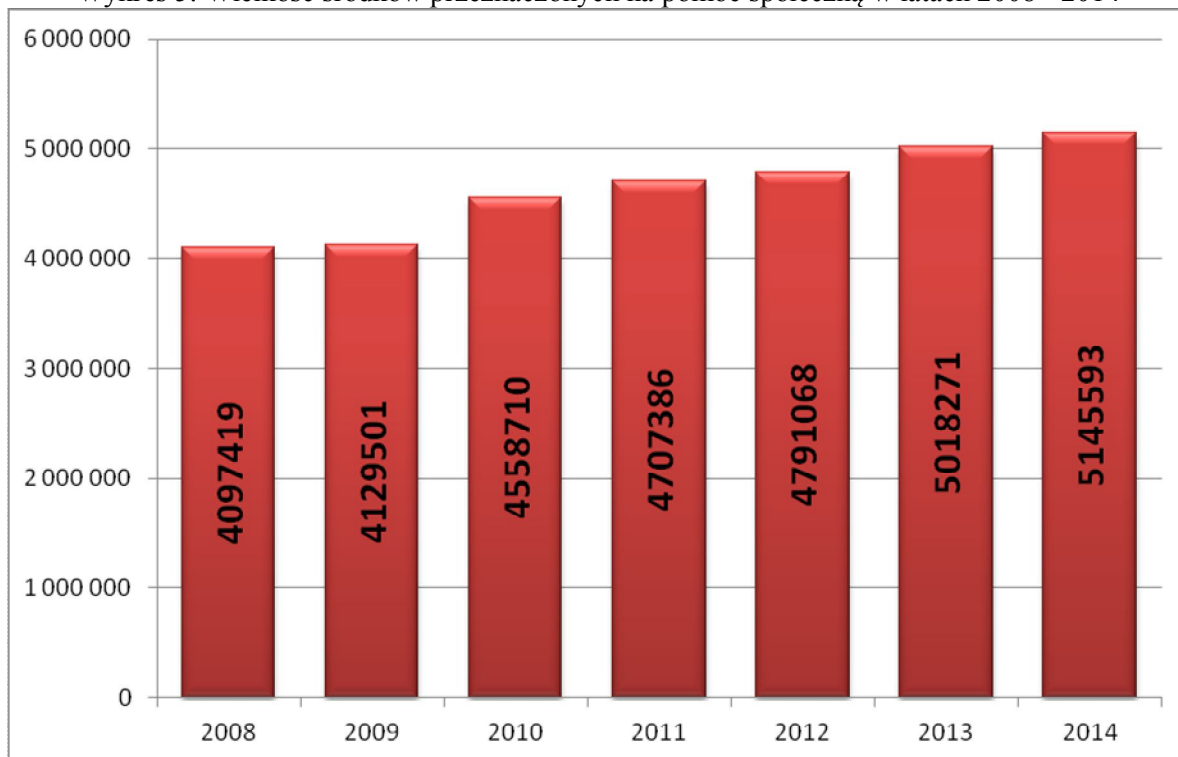
Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
pieniężne	373	394	421	375	362	382	365
rzeczowe	311	295	262	296	286	286	268
schronienie	0	3	2	2	4	2	6
usługi opiekuńcze	12	17	19	24	25	22	21
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Na przestrzeni lat 2008 – 2014 kwota, jaka została przekazana na pomoc ludności lokalnej stale rośnie. W 2008 roku wydano ponad 4 mln zł. W roku 2014 kwota ta wzrosła o 25,6% i wynosiła ponad 5 mln zł.

Wykres 5. Wielkość środków przeznaczonych na pomoc społeczną w latach 2008 - 2014

Źródło: dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

6. Bezpieczeństwo publiczne

W Nowogrodzie Bobrzańskim funkcjonuje posterunek policji. Podlega on Komendzie Miejskiej Policji w Zielonej Górze. Bezpieczeństwa w gminie strzeże 3 policjantów. Na terenie gminy ochroną przeciwpożarową zajmuje się Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Nr 1 Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze. Dodatkowo ochronę przeciwpożarową zapewniają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Drągowinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kaczenicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Niwiskach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Urzutach.

Organizacje te składają się z ochotników, a ich działalność ma na celu walkę z pożarami, klęskami żywiołowymi oraz innymi miejscowymi zagrożeniami.

Tabela 12. Popelnione czyny zabronione w latach 2008 - 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba popelnionych czynów karalnych	21	423	116	261	257	307	194
w tym czyny karalne popelnione przez osoby nieletnie	0	0	2	20	18	0	0
Liczba kolizji drogowych	41	43	56	44	46	46	82
Liczba wypadków drogowych	9	12	9	12	11	6	10
w tym liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	1	3	1	1	5	0	0

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze

Ogólna liczba popelnionych czynów karalnych w latach 2008 – 2014 zmieniała się. Najwięcej, bo aż 307 czynów karalnych popelniono w 2013 roku, najmniej z kolei w 2008 roku. Na przestrzeni analizowanych lat liczba kolizji drogowych wahała się. W latach 2008 – 2013 wynosiła pomiędzy 41 a 56. W roku 2014, w porównaniu do roku ubiegłego, liczba kolizji drogowych wzrosła prawie dwukrotnie. W 2008 roku liczba wypadków drogowych wynosiła 9. Najmniej wypadków było w 2013 roku. Najwięcej wypadków śmiertelnych zdarzyło się w 2012 r. W tym roku liczba wypadków drogowych wynosiła 11, tak więc 45,5% wypadków to wypadki ze skutkiem śmiertelnym.

7. Kultura

O rozwój kultury na terenie gminy dbają Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji oraz Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna. Zbiory biblioteczne udostępniane są w 3 miejscach:

- ul. Pocztowa 7, Nowogród Bobrzański – wypożyczalnia oraz czytelnia,
- ul. Kościuszki 42, Nowogród Bobrzański – wypożyczalnia oraz czytelnia,
- ul. Szkolna 3, Niwiska – filia biblioteczna.

Głównym animatorem kultury na obszarze gminy jest Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji, zlokalizowany przy ul. Pocztowej 7. Jego działalność obejmuje następujące sekcje:

- Biegowa – zrzesza młodzież ze szkół podstawowych oraz gimnazjum, specjalizują się oni w biegach przełajowych. Sekcja biegowa wraz z Miejsko –

Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji corocznie organizuje mistrzostwa gminy w biegach przełajowych, dla uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjum.

- Bobrzanki – jest to grupa śpiewacza, złożona z Pań i Panów, którzy w większości należą do Terenowego Koła w Nowogrodzie Bobrzańskim Towarzystwa Walki z Kalectwem. Pomagają oni ubogim, chorym oraz potrzebującym. Repertuar grupy „Bobrzanki” to głównie pieśni ludowe z terenu Bukowiny oraz Kresów Wschodnich.
- Oldboje – to sekcja piłkarska, w skład której wchodzi byli czynni piłkarze. Reprezentują oni miasto i gminę w rozgrywkach Lubuskiej Ligi Oldbojów.
- Gra na instrumentach – zajęcia prowadzone dwa razy w tygodniu dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, z zakresu praktycznej nauki gry na instrumentach muzycznych: pianino, gitara klasyczna i elektryczna, akordeon, keyboard.
- Szachowa – to sekcja nauki gry w szachy, dla ludzi w każdym wieku. Turnieje przeprowadzane są w kategoriach „senior” oraz „junior”.
- Taneczna – zajęcia nauki tańca, odbywające się raz w tygodniu.
- Lokalni twórcy ludowi – Tadeusz Babiszak to artysta, zajmujący się rzemiosłem artystycznym oraz ludowym, dodatkowo stara się pomagać ludziom w podeszłym wieku, biednym, odrzuconym oraz potrzebującym pomocy materialnej i duchowej. Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji pomaga panu Tadeuszowi w znalezieniu archiwalnych wizerunków świętych, tworzeniu dokumentacji prac oraz wystawach.
- Spirit Use – to zajęcia teatralno – kabaretowo – recytatorskie. Skierowane są do uczniów gimnazjum oraz szkół średnich. Prowadzone zajęcia to warsztaty emisji głosu, dykcji, ruchu scenicznego, kultury żywego słowa oraz pracy z mikrofonem.
- Artystyczna – sekcja obejmuje rysunek, malarstwo oraz zajęcia kreatywne dla dzieci i młodzieży, a udział w nich jest bezpłatny.

Dodatkowo Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji organizuje wydarzenia sportowe związane z: piłką nożną, siatkówką, tenisem stołowym, biegami oraz spływami kajakowymi. Instytucja organizuje także: ferie zimowe, wyjazdy wakacyjne, koncerty, spektakle, konkursy oraz inne imprezy okolicznościowe.

Poniższa tabela prezentuje wykaz imprez odbywających się na terenie gminy w roku 2015.

Tabela 13. Kalendarz imprez w gminie Nowogród Bobrzański w roku 2015.

STYCZEŃ
Koncert Noworoczny
Doroczne spotkanie członków i sympatyków Koła Towarzystwa Walki z Kalectwem
XXIII Finał WOŚP
LUTY
Ferie zimowe dla młodzieży szkolnej
Dzień Babci i Dziadka
Turniej szachowy poświęcony pamięci Józefa Szyłko
MARZEC
Dzień Kobiet
Turnieje tenisa stołowego (indywidualnie, debel – o mistrzostwo Nowogrodu Bobrzańskiego oraz poświęcony pamięci zmarłego Zbigniewa Klima)
Zimowy Spływ Kajakowy na rzece Bóbr
„Na sportowo na ludowo” – realizacja zadania publicznego w Drągowinie
KWIECIEŃ
Lubuski Konkurs Recytatorski – eliminacje gminne i powiatowe
Dni Teatru – SP Nowogród Bobrzański
30-lecie zespołu „Bobrzanek”
MAJ
Festyn Majowy (1 Maja turniej szachowy oraz obchody 2 i 3 Maja, IV Bieg Flagi)
Mistrzostwa Gminy w biegach przełajowych dla szkół podstawowych i gimnazjum
Festyn wiejski połączony z obchodami Dnia Matki i Dziecka w Przybymierzu
Dzień Matki – Ośrodek Kultury
Festyn w Bogaczowie
Wyjazdy na turnieje tańca HIP-HOP
CZERWIEC
Festyn wiejski w Niwiskach, Urzutach, Drągowinie, Kłępinie, Cieszowie i Bogaczowie
Wycieczka statkiem po Odrze
Spektakl „Tajemnice iluzji” – aktorzy z Ukrainy
Festyn dla osób niepełnosprawnych
LIPIEC
Wakacje dla dzieci i młodzieży
Wycieczka do Międzyzdrojów dla dorosłych (Ośrodek Kultury)
SIERPIEŃ

Biesiada Śląska
Dożynki gminne
Wyjazd do Międzyzdrojów (Klub Seniora)
PAŹDZIERNIK
Obchody Dnia Edukacji Narodowej
LISTOPAD
Obchody Dnia Niepodległości
Turniej szachowy o puchar Burmistrza Nowogrodu
GRUDZIEN
Mikołaj dla dzieci w Nowogrodzie i Drągowinie
Organizacja Sylwestra

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim

Dodatkowo w okresie od maja do września Zespół Boisk Sportowych „ORLIK” organizuje turnieje piłkarskie dla dzieci i uczniów szkół podstawowych. Na terenach wiejskich funkcjonują, zarządzane przez Rady Sołeckie, świetlice. Pełnią one rolę placówek kulturalnych w sołectwach.

7.1 Zabytki kulturalne

Na obszarze gminy istnieją obiekty, które wpisane są do rejestru Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Poniższa tabela prezentuje wykaz obiektów wraz z numerem i datą wpisania do rejestru.

Tabela 14. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z numerem i datą wpisania

Białowice
Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Jezusa (nr 311 1961.05.02)
Plebania (nr 489 1963.05.20)
Zamek – obecnie spichlerz – ruina (nr 2132 1971.05.02)
Bogaczów
Dwór (nr 20 1950.07.14)
Park podworski (nr 22 1950.07.15)
Pałac oraz park w jego sąsiedztwie (nr 3034 1978.07.26)
Kościół pw. św. Wawrzyńca (nr 300 1961.04.19)
Dobroszów Wielki
Dwór (nr 1750 1965.03.16)

Drągowina
Kościół parafialny pw. Wniebowstąpienia Pańskiego (nr 120 1958.07.16)
Plebania (nr 2033 1971.04.29)
Kamionka
Zespół dworsko-folwarczny
Kotowice
Kościół (nr 1757 1965.03.16)
Spichlerz (nr 1758 1965.03.16)
Krzyż pokutny, ogrodzenie
Niwiska
Kościół ewangelicki (ruina) (nr L-225/A 12.09.2006)
Pałac (nr 305 12.09.2006)
Zespół folwarczny (nr 2043 29.04.1971)
Park (nr 3225 8.12.1986)
Kościół pw. św. Katarzyny (nr 304 19.04.1961)
Nowogród Bobrzański
Kamienica przy ul. Kościuszki 15 (nr 1775 16.03.1965)
Kamienica przy ul. Majowej 3 (nr 1773 16.03.1965)
Plebania – dom nr 142 (nr 521 30.05.1963)
Kościół pw. NMP wraz z plebanią (nr 107 16.07.1958)
Kamienica przy ul. Kościuszki 19 (nr 1769 16.03.1965)
Kamienica przy ul. Kościuszki 18 (nr 1771 16.03.1965)
Kamienica przy ul. Kościuszki 13 (nr 1777 16.03.1965)
Kamienica przy ul. Rynek 28 (nr 1779 16.03.1965)
Dom przy ul. Rynek 26 (nr 1780 16.03.1965)
Kamienica przy ul. Rynek 22 (nr 1781 16.03.1965)
Kamienica przy ul. Rynek 20 (nr 1782 16.03.1965)
Kościół pw. św. Bartłomieja wraz z otaczającym go terenem starego cmentarza (nr 106)
Willa fabrykanta przy ul. Młyńskiej wraz z elementami pierwotnego wystroju i wyposażenia
Podgórzycze
Kościół (nr 522 30.05.1963/16.03.1965)
Przybymierz
Dwór (nr 2048 29.04.1971)
Kościół pw. WNMP (nr 119,2046 16.07.1958)
Wysoka
Kościół pw. św. Teresy (nr 2051 29.04.1971)
Skibice
Kościół filialny pw. św. Marcina (nr 2049 29.04.1971)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://nowogrodoborz.pl/historia-gminy/>

IV. Infrastruktura społeczna

1. Sieć komunikacyjna

Miasto Nowogród Bobrzański jest węzłem komunikacyjnym pomiędzy Zieloną Górą a Żaganiem, Żarami i Lubskiem. Podstawowy układ komunikacyjny gminy tworzą drogi:

- Droga krajowa nr 27 łącząca Zieloną Górę – Nowogród Bobrzański – Żary – Przewóz (przejście graniczne z Niemcami)
- Drogi wojewódzkie:
 - Nr 288 Nowogród Bobrzański – Bogaczów – Kosierz – Dąbie (droga krajowa nr 32)
 - Nr 289 Nowogród Bobrzański – Lubsko – Brody - Zasieki
 - Nr 290 Droga krajowa nr 27 – Niwiska – Miocin Dolny
 - Nr 295 Nowogród Bobrzański – Miodnica- Żagań
- Drogi powiatowe:
 - Nr 122 Nowogród Bobrzański – Łagoda – Bobrowice
 - Nr 123 Nowogród Bobrzański (droga wojewódzka nr 288) – Turów – Podgórzycze – Wysoka – Kosierz
 - Nr 132 Tarnawa Krośnieńska – Grabowiec
 - Nr 203 Niwiska – Ochla – Zielona Góra
 - Nr 204 Niwiska – Kotowice – Przybymierz – Brzeźnica – Żagań
 - Nr 215 Bogaczów – Sterków – Wysoka – Łagoda – Nowa Wieś
 - Nr 216 Bogaczów – Krzewiny – droga krajowa nr 27
 - Nr 228 Nowogród Bobrzański – Kłępina – Drągowina – Skibice – Przyłaski (droga powiatowa nr 230)
 - Nr 230 Piaski – Niwiska – Urzuty – Przyłaski – Wichów
 - Nr 232 Droga wojewódzka nr 288 – Koźła – Letnicka – Buchałów – Słone – Wilkanowo (droga krajowa nr 27)
 - Nr 249 Nowogród Bobrzański (droga krajowa nr 27) – Białowice – Zabłocie
 - Nr 254 Nowogród Bobrzański (droga krajowa nr 27) – Dobroszów Mały – Żagań
 - Nr 255 Bogaczów – Koźła

Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci komunikacyjnej gminy. Układ ten tworzy 45 dróg. Według danych Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim łączna długość ulic w mieście wynosi 24,531 km, a poza miastem 10,62 km. Łączna długość dróg gminnych przebiegających przez gminę Nowogród Bobrzański to 164,7 km.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa Zielona Góra – Nowogród Bobrzański – Bieniów – Żary. Przystanki kolejowe zlokalizowane są w Nowogrodzie Bobrzańskim Górnym, Dolnym, a także w Bogaczowie. Długość odcinka, przebiegającego przez obszar gminy wynosi ok. 10 km. Dodatkowo transport w gminie zapewnia PKS Zielona Góra oraz FENIKS V. Z Nowogrodu Bobrzańskiego autobusem wyruszyć można w kierunku Lubska, Zielonej Góry oraz Żar.

2. Sieć telekomunikacyjna

Gmina posiada pełny dostęp do sieci telekomunikacyjnej. Na jej obszarze zlokalizowane są 3 maszty telekomunikacyjne:

- maszt sieci Play w Nowogrodzie Bobrzańskim, ul. Poczтовая 13, GSM 900,
- maszt sieci Plus w Nowogrodzie Bobrzańskim, ul. Rynek 8, GSM 900,
- maszt sieci Plus oraz T-Mobile w Sterkowie, ul. Leśna, GSM 900.

3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Zapewnienie dostępu do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej jest zadaniem własnym gminy, wyszczególnionym w ustawie o samorządzie gminnym. Działanie to obejmuje: funkcjonowanie wodociągów, zaopatrzenie ludności w wodę, kanalizację, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych. Wyposażenie w sieć wodociągową i kanalizacyjną jest ważnym aspektem rozwoju infrastrukturalnego. Dzięki dostępowi do tej sieci zaspokajane są podstawowe potrzeby bytowe mieszkańców.

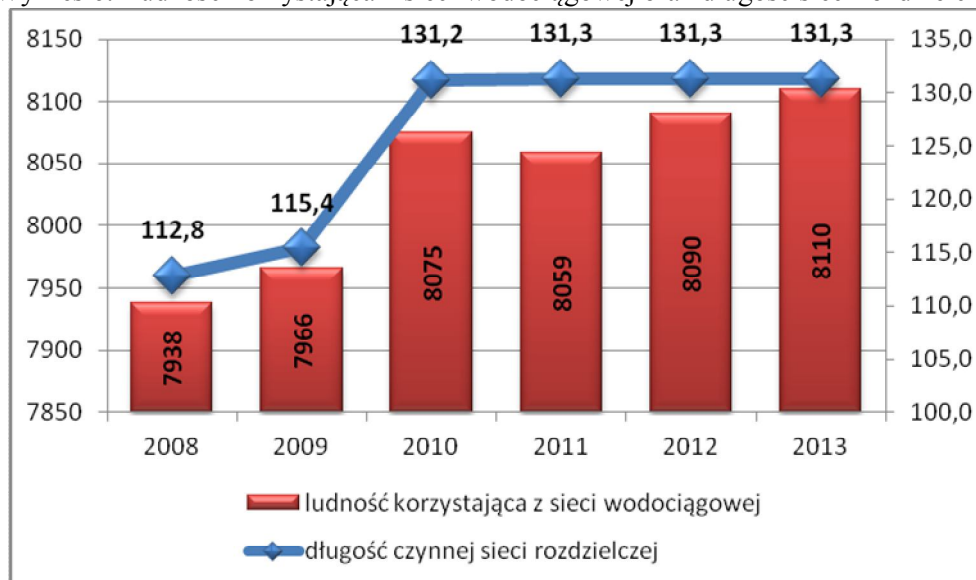
Miasto Nowogród Bobrzański zaopatrywane jest w wodę z wodociągu komunalnego. Możliwe jest to dzięki działalności Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Gmina Nowogród Bobrzański posiada pełny dostęp do sieci wodociągowej. Ujęcia wody na terenie gminy znajdują się w: Nowogrodzie Bobrzańskim, Bogaczowie, Dobroszowie Wielkim, Pierzwinie oraz Kamionce. Poniższy wykres prezentuje długość sieci wodociągowej oraz liczbę ludności korzystającej z niej. W 2010 roku długość sieci rozdzielczej wzrosła o 13,7 % i do 2013 roku wynosiła 131,2 km. Wzrasta także liczba osób korzystających z sieci wodociągowej. W 2008 roku dostęp do sieci wodociągowej miało 85,2% ludności zamieszkującej gminę Nowogród Bobrzański. W latach kolejnych coraz

więcej osób korzystało z sieci wodociągowej. W 2013 roku z sieci wodociągowej korzystało 8110 mieszkańców gminy.

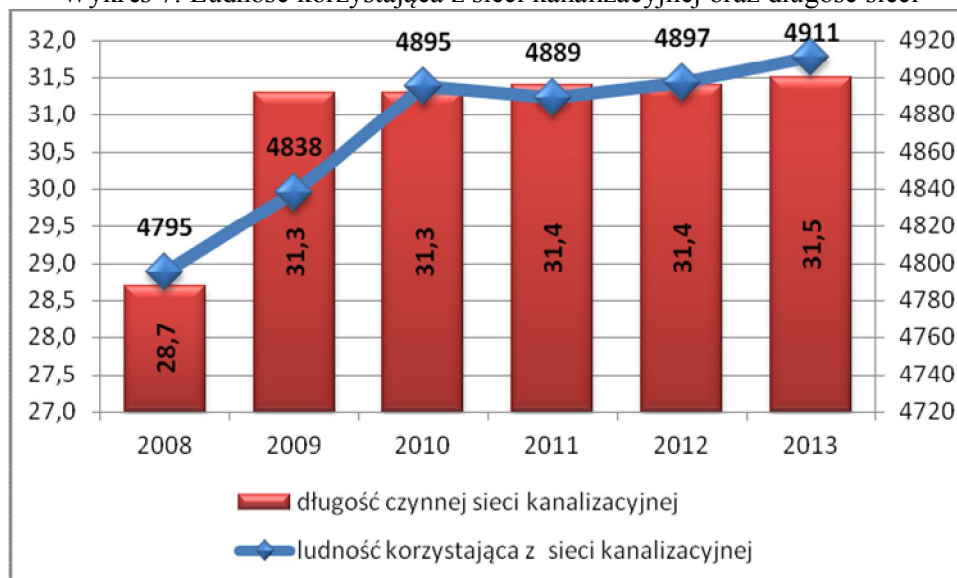
Wykres 6. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej oraz długość sieci rozdzielczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 – 2013 wzrosła o 9,76%. Znaczny wzrost nastąpił w 2009 roku. Od tego roku długość sieci utrzymuje się na stałym poziomie. Podobną tendencję odnotowuje się wśród ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wzrosła o 2,4%.

Wykres 7. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej oraz długość sieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie miasta funkcjonuje mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków. Zlokalizowana ona jest przy ulicy Sportowej 4. Jej działalność podlega Miejsko – Gminnemu Zakładowi Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

4. Sieć gazowa

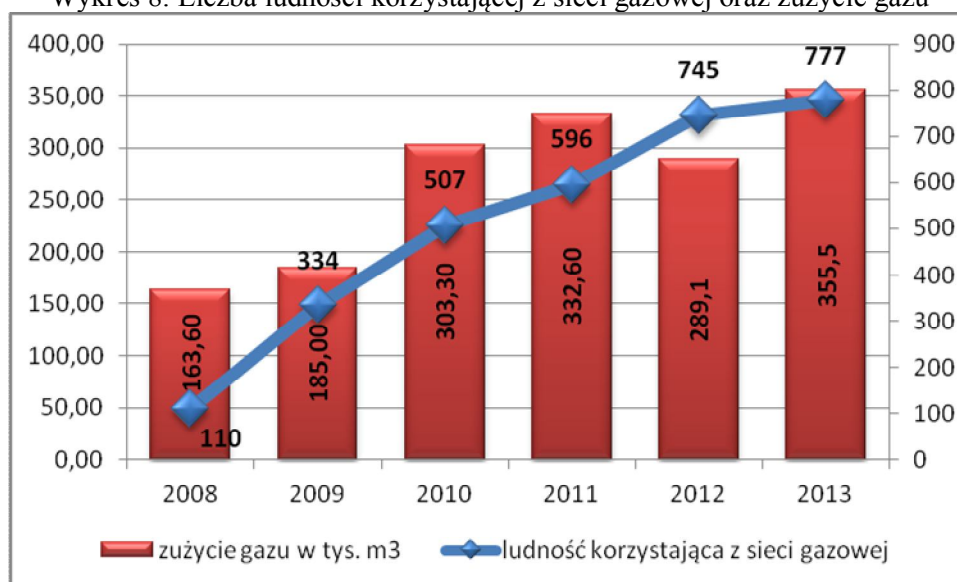
Sieć gazowa wysokiego i średniego ciśnienia występuje na terenie części miasta oraz gminy Nowogród Bobrzański. W gaz zaopatrywani są mieszkańcy Nowogrodu Bobrzańskiego oraz miejscowości Krzywaniec. Sieć gazowa ma następującą długość:

- gazociąg wysokiego ciśnienia 12,554 km,
- gazociąg średniego ciśnienia 26,652 km.

Gazociąg wysokiego ciśnienia doprowadza gaz GZ-50. Przebiega on pomiędzy Czerwieńskiem a Nowogrodem Bobrzańskim, w którym znajduje się stacja redukcyjna o przepustowości 10.000 m³/h.

Projektowany jest gazociąg wysokiego ciśnienia pomiędzy Zieloną Górą a Żarami o średnicy nominalnej DN 300 i ciśnieniu PN 6,3MPa. Na obszarze gminy przebiegać on będzie w rejonie Pierzwina, Urzut, oraz Przybymierza.

Wykres 8. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej oraz zużycie gazu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Nowogród Bobrzański niewielka liczba mieszkańców korzysta z sieci gazowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku długość czynnej sieci w gminie wynosiła 38906 m, z czego 12554 m to sieć przesyłowa, a 26352 m rozdzielcza. Na przestrzeni lat 2008 – 2013 liczba korzystających z sieci gazowej wzrosła o 606%. Wzrasta także zużycie gazu, który wykorzystywany jest głównie do ogrzewania mieszkań.

5. Energetyka i ciepłownictwo

Na obszarze gminy Nowogród Bobrzański energia dostarczana jest ze stacji elektroenergetycznej 110/20/15 – Krzystkowice, której docelowa moc to 2x16 MV A. Wyposażona jest ona w transformator 110/20 kV o mocy 10 MV A. Źródłem jej zasilania jest stacja 220/110 Leśniów Wlk. Moc przesyłana jest kablową i napowietrzną siecią rozdzielczą 20 kV, przez stacje transformatorowe 20/0,4 kV i linie 0,4kV.

Takie uzbrojenie gminy pozwala na doprowadzenie energii do każdego odbiorcy. Istniejącym problemem na obszarze gminy jest starzejąca się infrastruktura energetyczna.

Coraz więcej mieszkań ogrzewanych jest przy użyciu gazu. Jednakże nadal w ogrzewaniu mieszkań dominują indywidualne źródła ciepła. Stosowane są także ekologiczne nośniki energii dla celów grzewczych, takie jak olej opałowy czy gaz butlowy.

Kotłownie na terenie miasta to:

- Kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko Własnościowej przy ul. Winiary 13,
- Kotłownia przy ul. Generała Waltera 30,
- Kotłownia przy ul. Rynek 8,
- Kotłownia na Osiedlu Witosa, ul. Witosa 6,
- Kotłownia przy ul. Pocztovej.

6. Zasoby mieszkaniowe

Na przestrzeni lat 2008 – 2013 liczba mieszkań w gminie Nowogród Bobrzański wahała się. W latach 2008-2009 liczba mieszkań wzrosła o 21. W roku kolejnym ubyło ich o 2,3 %. Od 2010 roku nastąpił wzrost tej liczby o 1,8%. W analizowanych latach powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 6,3%. Wzrastała także liczba budynków mieszkalnych. Przybyły aż 103 budynki, czyli 6,2%.

Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mieszkania	2870	2891	2822	2842	2855	2874
Izby	11445	11558	11663	11763	11829	11928
powierzchnia użytkowa mieszkań	215791	219146	222469	224883	226743	229480
Budynki mieszkalne w gminie ogółem	1668	1692	1701	1739	1750	1771

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

7. Gospodarka odpadami

Od lipca 2013 roku funkcjonuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zapewnia on większy porządek, a także lepszą segregację odpadów. Mieszkańcy gminy zobligowani są do selektywnej zbiórki odpadów. Według nowego systemu za odbieranie oraz zagospodarowanie odpadów komunalnych odpowiedzialne są gminy.

Wykonawcą odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych w gminie Nowogród Bobrzański jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nowogrodzie Bobrzańskim. Nowym systemem objęci zostali wszyscy właściciele zamieszkałych nieruchomości, którzy powinni płacić za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Nowogród Bobrzański, właściciele nieruchomości prowadzą selektywną zbiórkę odpadów komunalnych, z wydzieleniem następujących frakcji odpadów:

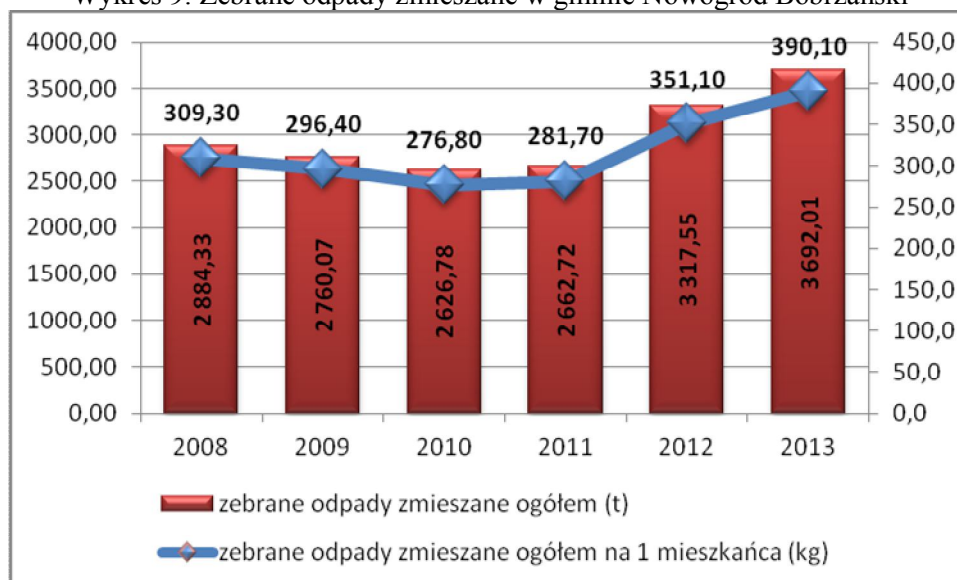
- papieru,
- metalu,
- tworzyw sztucznych,
- szkła i opakowań wielomateriałowych,
- odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych, ulegających biodegradacji oraz odpadów zielonych,
- przeterminowanych leków i chemikaliów,
- zużytych baterii i akumulatorów,
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- zużytych opon.

Według Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012 – 2017 z perspektywą do 2020 roku w gminie funkcjonuje Mikroregionalne Składowisko Odpadów Komunalnych w m. Kłępina. Jego całkowita pojemność to 73 350 m³, natomiast wykorzystana pojemność to 28 655 m³. W 2010 roku zeskładowano tam 2 151,60 Mg odpadów. W dokumencie tym gmina Nowogród Bobrzański przydzielona została do zachodniego regionu zagospodarowania odpadami. Zakłada się, że do roku 2017 w gminie powinny zostać wybudowane biogazownie oraz wodorowe generatory energii.

Do roku 2013 liczba zebranych odpadów zmieszanych wzrastała. Na przestrzeni lat 2008 – 2014 wzrosła ona o 28%. Dane dotyczące zebranych odpadów zmieszanych prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Zebrane odpady zmieszane w gminie Nowogród Bobrzański

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

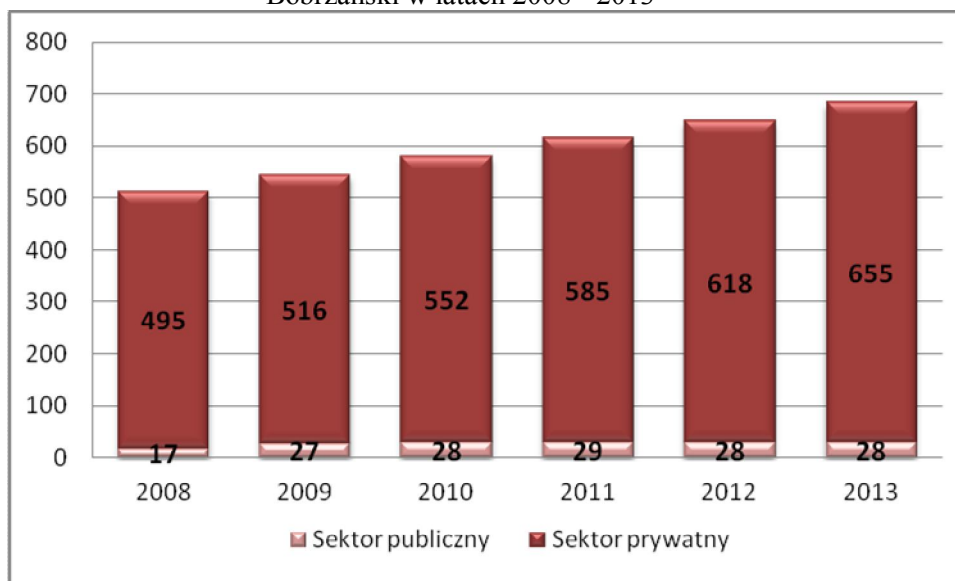
V. Gospodarka

1. Przedsiębiorczość

Przedsiębiorczość jest jednym z najważniejszych czynników rozwoju gospodarczego. Lokalni przedsiębiorcy odgrywają istotną rolę w kształtowaniu gospodarki lokalnej. Dzięki wykorzystaniu miejscowych zasobów, w tym głównie siły roboczej, zaspokajają się potrzeby społeczności lokalnej.

Wykres 10. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2013 roku w gminie Nowogród Bobrzański zarejestrowane były 683 podmioty gospodarcze. Ich liczba na przestrzeni lat 2008 – 2013 charakteryzowała się tendencją wzrostową. Na przestrzeni 5 lat liczba funkcjonujących podmiotów wzrosła o 33,4%. Przeważająca liczba podmiotów gospodarczych należy do sektora prywatnego. W 2013 roku 95,9% stanowiły podmioty prywatne.

Tabela 16. Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD 2007 w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo)	38	36	37	40	40
Sekcja B (górnictwo i wydobywanie)	1	1	1	0	0
Sekcja C (przetwórstwo przemysłowe)	41	44	49	52	60
Sekcja D (wytworzenie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych)	3	3	4	3	2
Sekcja E (dostawy wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją)	1	1	1	2	3
Sekcja F (budownictwo)	102	111	126	149	149
Sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle)	134	135	143	141	158
Sekcja H (transport i gospodarka magazynowa)	34	42	43	43	42
Sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	13	14	14	14	12

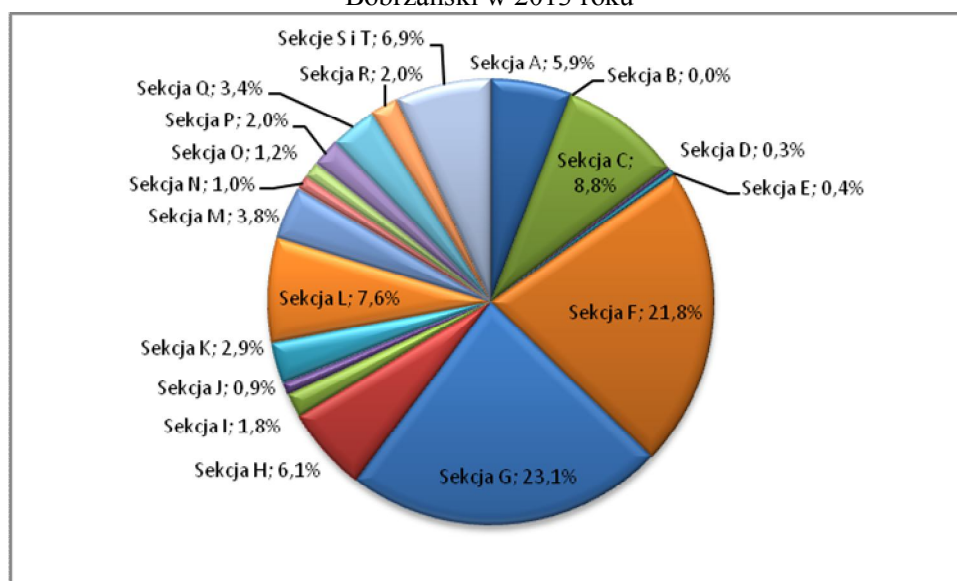

Sekcja J (informacja i komunikacja)	4	5	5	4	6
Sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	17	20	20	19	20
Sekcja L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	48	46	50	51	52
Sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	16	20	16	21	26
Sekcja N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca)	7	6	6	7	7
Sekcja O (administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne)	9	9	9	8	8
Sekcja P (edukacja)	12	14	16	15	14
Sekcja Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	16	17	20	20	23
Sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	11	12	12	14	14
Sekcje S i T (podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby)	36	44	42	43	47
SUMA	543	580	614	646	683

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W sekcji G, czyli handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych odnotowano najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2013 roku sekcja ta stanowiła 23,1% ogółu funkcjonujących podmiotów gospodarczych w gminie. Na przestrzeni lat 2009 – 2013 liczba podmiotów w sekcji G wzrosła o 17,9%. Drugą najliczniejszą sekcją jest sekcja F, czyli budownictwo. Od 2009 roku liczba podmiotów przynależących to tej grupy wzrosła o 46,6%. Udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych według sekcji w 2013 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych według sekcji w gminie Nowogród Bobrzański w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

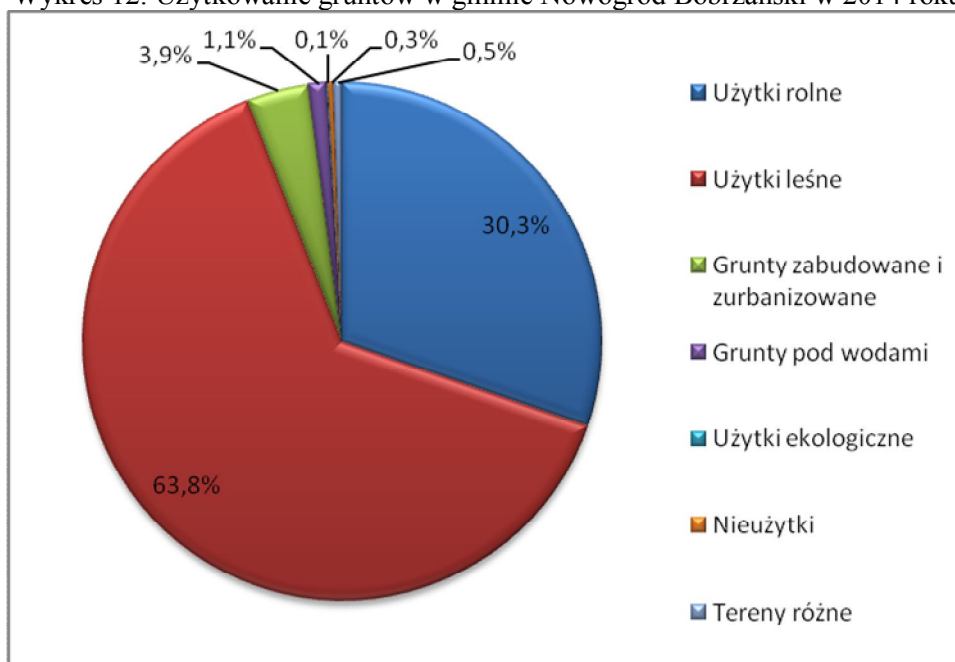
Do głównych pracodawców w gminie Nowogród Bobrzański zaliczamy:

- EUROBUD,
- Nadleśnictwo Krzystkowice,
- Tartak „Bumet”,
- Zielonogórskie Zakładu Eksploatacji Kruszywa,
- Be Beton,
- Studio Schody,
- Cowan-Mobel,
- Marvel.

2. Rolnictwo oraz użytkowanie gruntów

W gminie Nowogród Bobrzański aż 16569 ha zajmują użytki leśne. Stanowi to 63,8% ogólnej powierzchni gminy. Użytki rolne zajmują powierzchnię 7860 ha, czyli 30,3% powierzchni gminy. Mniej jest gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, tylko 1004 ha. Strukturę użytkowania gruntów w gminie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 12. Użytkowanie gruntów w gminie Nowogród Bobrzański w 2014 roku

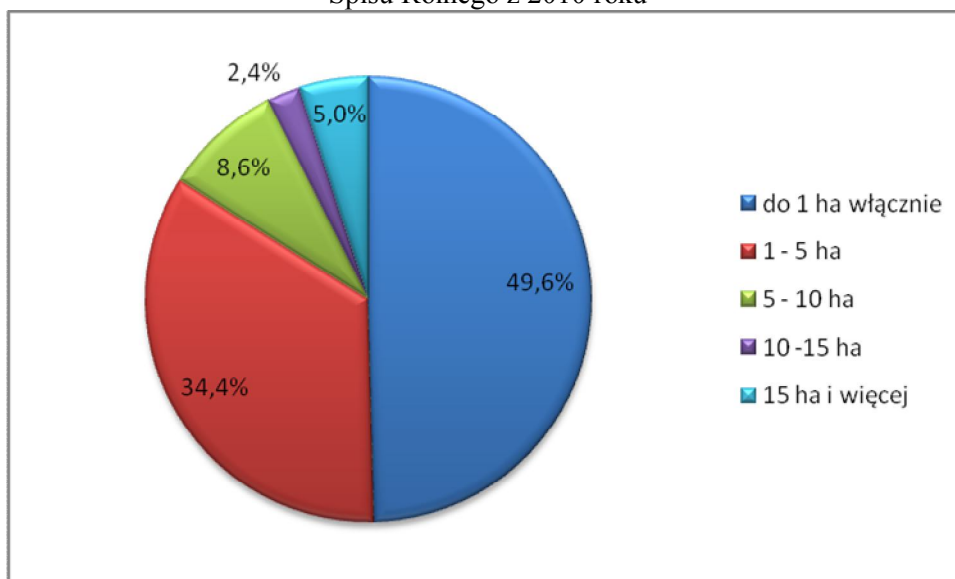
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warunki glebowe gminy nie są korzystne. Około 57,1% powierzchni użytków rolnych stanowią grunty klasy V oraz VI. Gleby klasy IV zajmują ok. 36,7%. Najlepszymi glebami na terenie gminy są gleby klasy III, które stanowią ok. 6,2%. Najkorzystniejsze warunki dla rozwoju rolnictwa występują we wschodniej części gminy, na Wzgórzu Dalkowskim.

W gminie funkcjonuje 799 gospodarstw rolnych. Prawie połowę z nich stanowią gospodarstwa małe, o łącznej powierzchni do 1 ha. Dużo jest gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha (275). Najmniej jest gospodarstw rolnych o powierzchni od 10 do 15 ha (19).

Wykres 13. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Nowogród Bobrzański według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Taka struktura świadczy o problemie rozdrobnienia gospodarstw rolnych. Przeważają gospodarstwa o małej powierzchni, natomiast produkcja służy do zaspokojenia własnych potrzeb, a nie rynku zewnętrznego. Rozdrobnienie gospodarstw jest przyczyną obniżania towarowości produkcji rolnej.

W lokalnych gospodarstwach przeważa uprawianie zboża (głównie zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi), ziemniaków, a także w niewielkim stopniu warzyw gruntowych. W gospodarstwach hoduje się także zwierzęta gospodarskie takie jak: krowy, trzodę chlewną, konie oraz drób.

3. Turystyka

Gmina Nowogród Bobrzański posiada dogodne uwarunkowania do rozwoju turystyki. Przez gminę przepływa meandrująca rzeka Bóbr. Dodatkowo na obszarze gminy znajdują się liczne lasy oraz tereny zadrzewione. Atrakcją gminy są także zabytki, objęte ochroną konserwatorską oraz liczne pomniki przyrody. W Nowogrodzie Bobrzańskim przy ul. Fabrycznej znajdują się strzeżone kąpielisko, które oferuje piaszczystą, czystą plażę, boisko do siatkówki plażowej oraz punkty gastronomiczne. W Dobroszowie Małym także znajduje się plaża, która corocznie przyciąga wielu ludzi.

W 1998 r. w Nadleśnictwie Krzystkowie otwarto „Leśną Ścieżkę Przyrodniczo – Edukacyjną”. Długość szlaku to 2,5 km. Walorami szlaku jest 16 punktów tematycznych wyposażonych w elementy, urządzenia i przedmioty edukacyjno – rekreacyjne. Wzdłuż szlaku umieszczono tablice informacyjne, pomagające w poznawaniu ekosystemu leśnego, a także ławy i stoły służące odpoczynkowi.

Z myślą o edukacji przyrodniczej społeczeństwa Nadleśnictwo przygotowało trzy ścieżki dydaktyczne oraz nową izbę edukacyjną:

- Leśna ścieżka dydaktyczna im. Antoniego Wysockiego,
- Leśna ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Puszcza Kurpiowska” ,
- Leśna ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Zagajnica”,
- Leśna Izba Edukacyjna imienia Władysława Rynkiewicza/Lepszy/ ps. „Ren”.

Na terenie gminy znajdują się 3 szlaki piesze oraz rowerowe, które łączą miejsca atrakcyjne dla turystów. Są one idealnym miejscem dla amatorów nordic-walking, wycieczek pieszych oraz rowerowych.

- Szlak Czarny: Zielona Góra – Bogaczów – Podgórzycze,
- Szlak Zielony: Żagań – Gorzupia – Nowogród Bobrzański – Podgórzycze – Tarnawa – Krosno Odrzańskie,
- Szlak Żółty: Kozuchów – Urzuty – Drągowina – Popowice – Żagań.

Ukształtowanie rzeki pozwala na organizowanie ciekawych spływów kajakowych. Rzeka ma górski charakter, czyli kręty bieg, szybki nurt oraz nieznaczny spadek.

Na terenie gminy rozwija się baza noclegowa oraz agroturystyka:

- Ośrodek nad basenami, ul. Fabryczna 22, Nowogród Bobrzański,
- Gospodarstwo agroturystyczne, ul. Nowogrodzka 7, Kaczenice,

- Gospodarstwo agroturystyczne, Łagoda 3,
- Kwatera Myśliwska – Klepina, ul. Leśna 6, Nowogród Bobrzański,
- Gozdayówka, ul. Lipowa 2, Wysoka,
- Marcinówka, ul. Lipowa 23, Dobroszów Wielki,
- Pension Garack, ul. Lipowa 4, Długowina,
- Leśny Dom, ul. Myśliwska 2, Klepina.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Nowogród Bobrzański w 2013 roku funkcjonowały 2 obiekty noclegowe, które udzieliły 1020 noclegów, tylko rezydentom z Polski. W porównaniu do roku 2008 liczba udzielonych noclegów rezydentom krajowym spadła o 26%. W Nowogrodzie Bobrzańskim nie nocowali turyści zagraniczni.

4. Sytuacja finansowa gminy

Budżet gminy to plan finansowy, w którym uwzględnia się dochody oraz wydatki, a także przychody i rozchody jednostki samorządu terytorialnego, przychody i wydatki zakładów budżetowych oraz gospodarstw pomocniczych. Budżet uchwalany jest w formie uchwały budżetowej.

Przeprowadzona analiza sytuacji finansowej gminy Nowogród Bobrzański oceni możliwości finansowe gminy, a także zdiagnozuje czy działania określone w niniejszej Strategii mogą zostać zrealizowane.

W latach 2008-2014 dochody ogółem gminy zmieniały się. W 2013 roku, w porównaniu z rokiem 2008, dochody zwiększyły się o 22,5%. Analogicznie zmieniały się dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca (24,2%). Poziom wydatków także się wahał. Najwięcej gmina wydała w 2009 roku. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost wydatków o niecałe 10 mln. W analizowanych latach liczba wydatków ogółem na jednego mieszkańca wzrosła o 28,4%. Nadwyżkę budżetową odnotowuje się w latach: 2008, 2010, 2011 oraz 2013.

Tabela 17. Sytuacja finansowa gminy Nowogród Bobrzański

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	22112250	24554608	29655879	23486127	24113739	25614845	27089056
Dochody ogółem na 1 mieszkańca	2349	2617	3178	2520	2585	2755	2918

ńca							
Wydatki ogółem	21983582	31508820	28248935	22300060	23044804	23721453	27840512
Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2335	3358	3027	2393	2470	2551	2998
Deficyt/Nadwyżka	128668	-6954212	1406944	1186067	-47158543	1893392	-751456

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Nowogród Bobrzański

Gmina jest głównym podmiotem, który będzie zmierzał do realizacji celów założonych w niniejszym dokumencie. Musi ona posiadać odpowiednią zdolność finansową, która pozwoli zrealizować założone działania. Takim dokumentem, który prezentuje wieloletnie planowanie finansowe w jednostkach samorządu terytorialnego jest Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2014 -2024. Dokument uzyskał pozytywną opinię Regionalnej Izby Obrachunkowej. Podstawowe informacje dotyczące finansów gminy zostały zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 18. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 - 2024

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem, w tym:	26 023 177,00	27 017 000,00	27 892 000,00	28 270 000,00	29 167 000,00	30 069 000,00	30 997 000,00	31 953 000,00	32 904 000,00	33 880 000,00
bieżące	25 703 177,00	26 517 000,00	27 392 000,00	28 270 000,00	29 167 000,00	30 069 000,00	30 997 000,00	31 953 000,00	32 904 000,00	33 880 000,00
majątkowe	320 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym ze sprzedaży majątku	310 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wydatki ogółem, w tym:	29 892 877,00	26 892 000,00	26 961 800,00	27 270 000,00	28 167 000,00	28 869 000,00	29 497 000,00	30 353 000,00	31 104 000,00	31 980 000,00
wydatki bieżące, w tym:	24 191 119,00	25 146 000,00	25 734 000,00	26 328 000,00	26 888 000,00	27 639 000,00	28 399 000,00	29 173 000,00	29 934 000,00	31 980 000,00
odsetki	285 000,00	362 760,00	345 400,00	313 500,00	280 500,00	244 200,00	199 650,00	148 500,00	92 400,00	31 350,00
z tytułu gwarancji i poręczeń	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
wydatki majątkowe	5 701 758,00	1 746 000,00	1 227 800,00	942 000,00	1 279 000,00	1 230 000,00	1 098 000,00	1 180 000,00	1 170 000,00	1 272 000,00
Wynik budżetowy	-3 869 700,00	125 000,00	930 200,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 200 000,00	1 500 000,00	1 600 000,00	1 800 000,00	1 900 000,00
Przychody ogółem, w tym:	5 000 000,00	700 000,00	0	0	0	0	0	0	0	0
nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zaciągnięcie kredytów/ pożyczek	5 000 000,00	700 000,00	0	0	0	0	0	0	0	0
wolne środki	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozchody ogółem, w tym:	1 130 300,00	825 000,00	930 200,00	100 000,00	1 000 000,00	1 200 000,00	1 500 000,00	1 600 000,00	1 800 000,00	1 900 000,00

splata kredytów/ pożyczek i wykup papierów wartościowych	1 130 300,00	825 000,00	930 200,00	100 000,00	1 000 000,00	1 200 000,00	1 500 000,00	1 600 000,00	1 800 000,00	1 900 000,00
w tym łączna kwota wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań o którym mowa w art. 243 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stan zadłużenia na koniec okresu	11 055 200,00	10 930 200,00	10 000 000,00	9 000 000,00	8 000 000,00	6 800 000,00	5 300 000,00	3 700 000,00	1 900 000,00	0,00
Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań	8,78%	7,35%	5,88%	7,22%	7,18%	7,47%	7,59%	8,09%	8,39%	8,70%
Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów	5,44%	4,40%	4,57%	4,65%	4,39%	4,80%	5,48%	5,47%	5,75%	5,70%
Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 - 2024

Według powyższej tabeli dochody gminy w 2015 roku osiągną wartość: 26 023 177,00, natomiast wydatki: 29 892 877,00. Wynik budżetowy gminy wyniesie: -3 869 700,00.

Zgodnie z art. 243 obowiązującej ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157 poz. 1240), organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym: spłat rat kredytów i pożyczek wraz z odsetkami, wykupów papierów wartościowych oraz spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

Jak pokazują dane zamieszczone w powyższej tabeli w przypadku Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 - 2024, relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów w każdym roku przyjmuje wartość niższą niż wartość dopuszczalnego wskaźnika spłaty zobowiązań określonego zgodnie z zapisami art. 243 ustawy o finansach publicznych. Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów w każdym roku prognozowanego okresu odznacza się wartościami dużo niższym niż dopuszczalna wartość wskaźnika spłaty zobowiązań, co jednoznacznie wskazuje na duże możliwości w finansowaniu przyszłych inwestycji.

Sytuacja finansowa gminy jest niezwykle istotnym elementem w procesie decydowania o realizacji poszczególnych inwestycji. Atrakcyjną formą finansowania inwestycji są źródła zewnętrzne, w szczególności bezzwrotne dotacje z funduszy europejskich. Gmina Nowogród Bobrzański posiada doświadczenie w realizowaniu inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Wykaz takich inwestycji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Wykaz inwestycji zrealizowanych ze środków unijnych w latach 2008 - 2014

2008					
Lp.	Nazwa projektu	Fundusz europejski	Wydatki ogółem w zł	Środki unijne w zł	Środki krajowe w zł
1	Edukacja alternatywna kluczem do rozwoju osobowości	Europejski Fundusz Społeczny	6209	4559	1635
2	Polska to cnota - otworzyć każdemu	Europejski Fundusz Społeczny	5920	4465	1487

	wrota				
3	Nowe drogi, szersze horyzonty, większe szanse	Europejski Fundusz Społeczny	22707	16495	6212
4	W stronę gwiazd - czyli w tym moc co więcej umie	Europejski Fundusz Społeczny	10581	7936	2645
5	Aktywizacja społeczno - zawodowa bezrobotnych z Nowogrodu Bobrzańskiego	Europejski Fundusz Społeczny	53006	45055	7951
6	Drogowskazy	Europejski Fundusz Społeczny	29430	25016	4414
7	Edukacja alternatywna kluczem do rozwoju osobowości	Europejski Fundusz Społeczny	20280	17238	3042
8	Kiermasz różnorodności	Europejski Fundusz Społeczny	27930	23741	4189
SUMA			176063	144505	31575
2009					
1	Drogowskazy	Europejski Fundusz Społeczny	22350	18997	3353
2	Edukacja alternatywna	Europejski Fundusz Społeczny	36040	30634	5406
3	Małe Przedszkoludki ku lepszej przyszłości	Europejski Fundusz Społeczny	33251	27886	5365
4	Kiermasz różnorodności	Europejski Fundusz Społeczny	43890	37306	6584
5	Programy rozwojowe szkół gminy Nowogród Bobrzański szansą na lepszy start	Europejski Fundusz Społeczny	325188	276410	48778
6	Aktywizacja społeczno - zawodowa bezrobotnych z Nowogrodu Bobrzańskiego	Europejski Fundusz Społeczny	106414	90452	15962
7	Adaptacja budynku szkoły na świetlicę w Kotowicach	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	452500	-	452500
SUMA			1019633	481685	537948
2010					
1	Rozwińmy skrzydła	Europejski Fundusz Społeczny	29000	24650	4350
2	Małe Przedszkoludki ku lepszej przyszłości	Europejski Fundusz Społeczny	63147	54053	9094
3	Małe Przedszkoludki ku lepszej przyszłości - II edycja	Europejski Fundusz Społeczny	58809	49700	9109
4	Programy rozwojowe szkół gminy Nowogród Bobrzański szansą na lepszy start	Europejski Fundusz Społeczny	413614	351572	62042
5	Aktywizacja społeczno - zawodowa bezrobotnych z Nowogrodu Bobrzańskiego	Europejski Fundusz Społeczny	178923	152085	26838

6	Budowa remizy wraz z wyposażeniem dla jednostki ratowniczo - gaśniczej OSP w Nowogrodzie Bobrzańskich	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	1621899	1283405	338494
7	Adaptacja budynku szkoły na świetlicę wiejską w Kotowicach	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	568472	419218	149254
SUMA			2933864	2334683	599181
2011					
1	Rozwińmy skrzydła	Europejski Fundusz Społeczny	180688	153585	27103
2	Małe Przedszkoludki ku lepszej przyszłości - II edycja	Europejski Fundusz Społeczny	80714	68895	11819
3	Aktywizacja społeczno - zawodowa bezrobotnych z Nowogrodu Bobrzańskiego	Europejski Fundusz Społeczny	134843	114399	20444
4	Wymiana młodzieży	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	7277	7277	-
5	Obóz jeździecko - językowy polsko - niemiecki	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	14590	12402	2188
6	Zajęcia sportowo - rekreacyjne dla dzieci z miejscowości Bogaczów, Drągowina i Niwiska	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	30375	17549	12826
7	Lubuski e-Urząd Nowogród Bobrzański	Projekt "Lubuski e-Urząd" w ramach działania 1.3 "Rozwój społeczeństwa informacyjnego" Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Źródłem finansowania jest Urząd Marszałkowski, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.	21275		21275
SUMA			469762	374107	95655
2012					
1	Aktywizacja społeczno - zawodowa bezrobotnych z Nowogrodu Bobrzańskiego	Europejski Fundusz Społeczny	95272	80809	14463
2	Lubuski e-Urząd Nowogród Bobrzański	Projekt "Lubuski e-Urząd" w ramach działania 1.3 "Rozwój społeczeństwa informacyjnego" Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Źródłem finansowania jest Urząd	18155		18155

		Marszałkowski, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.			
SUMA			113427	80809	14463
2013					
1	Rozwińmy skrzydła II	Europejski Fundusz Społeczny	52250	50114	2136
2	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-II szkół podstawowych województwa Lubuskiego	Europejski Fundusz Społeczny	43845	37268	6577
3	Aktywizacja społeczno - zawodowa bezrobotnych z Nowogrodu Bobrzańskiego	Europejski Fundusz Społeczny	125101	106726	18375
SUMA			221196	194108	27088
2014					
1	Piknik Majowy OSP	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	55712	47355	8357
2	Rozwińmy skrzydła II	Europejski Fundusz Społeczny	112660	108743	3917
3	Polsko-niemiecki obóz młodzieży Gimnazjum w Nowogrodzie Bobrzańskim	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	68821	58498	10323
4	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-II szkół podstawowych województwa Lubuskiego	Europejski Fundusz Społeczny	12450	10582	1868
5	Aktywizacja społeczno - zawodowa bezrobotnych z Nowogrodu Bobrzańskiego	Europejski Fundusz Społeczny	115245	97958	17287
SUMA			364888	323136	41752

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim

VI. Analizy

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem, które w przejrzysty sposób prezentuje wyniki przeprowadzonej diagnozy społeczno – gospodarczej. Ujęte w niej zostały wnioski z wykonanych analiz, a także spostrzeżenia mieszkańców wypracowane podczas spotkań warsztatowych na etapie konsultacji społecznych dokumentu Strategii.

Ta analiza wykonana została z uwzględnieniem podziału na grupy czynników:

- Mocne strony
- Słabe strony
- Szanse
- Zagrożenia

Mocne oraz słabe strony odnoszą się do uwarunkowań wewnętrznych, do obecnej sytuacji gminy. Szanse oraz zagrożenia dotyczą uwarunkowań zewnętrznych, czyli oddziaływania otoczenia gminy.

Tabela 20. Analiza SWOT gminy Nowogród Bobrzański

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dogodne położenie gminy (bliskość Zielonej Góry)	1. Duża liczba osób bezrobotnych, przewaga kobiet wśród osób bezrobotnych
2. Korzystne położenie komunikacyjne (położenie między drogami europejskimi E30 oraz E36)	2. Duża liczba osób korzystających z pomocy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
3. Przebieg rzeki Bóbr	3. Niewystarczająco rozwinięta sieć gazowa oraz kanalizacyjna
4. Duże zalesienie obszaru gminy	4. Mała liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych
5. Funkcjonowanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych	5. Niekorzystne warunki glebowe
6. Występowanie terenów atrakcyjnych przyrodniczo (cieki wodne, tereny zielone)	6. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych
7. Występowanie obszarów cennych przyrodniczo, objętych ochroną przyrody	7. Zwrot przyznanych dotacji
8. Występowanie przedwojennych obiektów historycznych	8. Starzenie się społeczeństwa (spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym)
9. Czyste środowisko (brak przemysłu generującego zanieczyszczenia)	9. Niewystarczająca baza noclegowa
10. Prężna działalność Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji	10. Niewystarczająca baza gastronomiczna
11. Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa	11. Brak oferty turystycznej
12. Działalność lokalnych zespołów	12. Brak miejsca spotkań dla młodzieży
	13. Brak promocji gminy
	14. Brak miejscowych planów

artystycznych	zagospodarowania przestrzennego
13. Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych	15. Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii
14. Położenie przy zachodniej granicy	16. Mała ilość ścieżek rowerowych
	17. Mała ilość chodników
	18. Niewystarczające oświetlenie ulic
	19. Zły stan techniczny obiektów zabytkowych
	20. Zły stan techniczny dróg na obszarze gminy
	21. Niewykorzystanie walorów rzeki Bóbr
	22. Brak żłobków
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania projektów	1. Pogłębiające się zjawiska patologii w kraju
2. Korzystne prognozy rozwoju ruchu turystycznego w skali kraju	2. Rosnące koszty edukacji
3. Rozwój agroturystyki, wzrost atrakcyjności obszarów wiejskich jako destynacji turystycznej	3. Brak zainteresowania ze strony przedsiębiorstw na inwestowanie na obszarach wiejskich
4. Rosnący poziom wynagrodzeń społeczeństwa	4. Niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa
5. Wzrost wykształcenia oraz kwalifikacji społeczeństwa w skali kraju	5. Niska opłacalność działalności rolniczej
6. Dostępność środków zewnętrznych na aktywizację ludności bezrobotnej	
7. Moda na rolnictwo ekologiczne	
8. Dostępność instrumentów wsparcia dla gospodarstw rolnych	

Źródło: Opracowanie własne

2. Analiza potencjału jakości życia

Analiza potencjału jakości życia wykonana została w formie ankiet. Respondentami była młodzież w wieku od 15 do 17 lat oraz osoby dorosłe. Odpowiadali oni na pytania, podzielone na cztery bloki tematyczne:

- Przestrzeń i infrastruktura
- Gospodarka
- Społeczeństwo
- Środowisko

Udzielone odpowiedzi umożliwiły określenie jakości życia w mieście i gminie Nowogród Bobrzański. Scharakteryzowane zostały bieżące problemy mieszkańców, a także potrzeby, które powinny zostać zaspokojone w przyszłości.

Według mieszkańców w gminie brakuje wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych. Ponadto występują problemy z komunikacją pomiędzy miejscowościami. Brak jest chodników oraz odpowiedniego oświetlenia wzdłuż ulic. Powoduje to spadek poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Istotnym problemem jest brak żłobków. Na obszarze gminy nie funkcjonuje ani jedna taka placówka.

Mieszkańcy uważają, że potencjałem gminy jest natura oraz możliwość rozwoju turystyki. Obecnie jest to niemożliwe z uwagi na brak promocji gminy, niedostatecznie rozwiniętą bazę noclegową oraz bazę gastronomiczną.

Wnioski z przeprowadzonych ankiet umieszczone zostały w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

VII. Strategiczny program rozwoju

1. Wizja gminy

Wizja to pożądaný stan i wyobrażenie przyszłości układu lokalnego. Określa ona rangę i atrakcyjność gminy, jej profil gospodarczy oraz jakość życia mieszkańców.

Wizja gminy Nowogród Bobrzański

Rozwój gospodarczy gminy uwzględniający uwarunkowania przyrodnicze, zakładający rozwój turystyki, powstawanie małych i średnich przedsiębiorstw, a zatem tworzenie nowych miejsc pracy, w celu zapewnienia wysokiej jakości poziomu życia.

2. Misja gminy

Misja definiuje działania jednostki samorządu terytorialnego. Określa kierunek, w którym powinny podążać działania gminy oraz cele, które jednostka chce osiągnąć.

Misja gminy Nowogród Bobrzański

Gmina Nowogród Bobrzański przyjazna mieszkańcom oraz turystom, malownicze miejsce do życia i odpoczynku, otoczone zielenią oraz wodami.

Oparta na zrównoważonym rozwoju, z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, tworząca warunki do rozwoju gospodarczego.

3. Cele strategiczne i operacyjne

Cel główny, czyli cel nadrzędny odnosi się do jakości życia społeczności lokalnej. Głównym celem każdej gminy powinno być zapewnienie mieszkańcom odpowiednich warunków do życia oraz zapewnienie im możliwości rozwoju.

Cel główny gminy Nowogród Bobrzański

Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy gminy poprzez rozwój przedsiębiorczości, turystyki oraz poprawę jakości życia mieszkańców

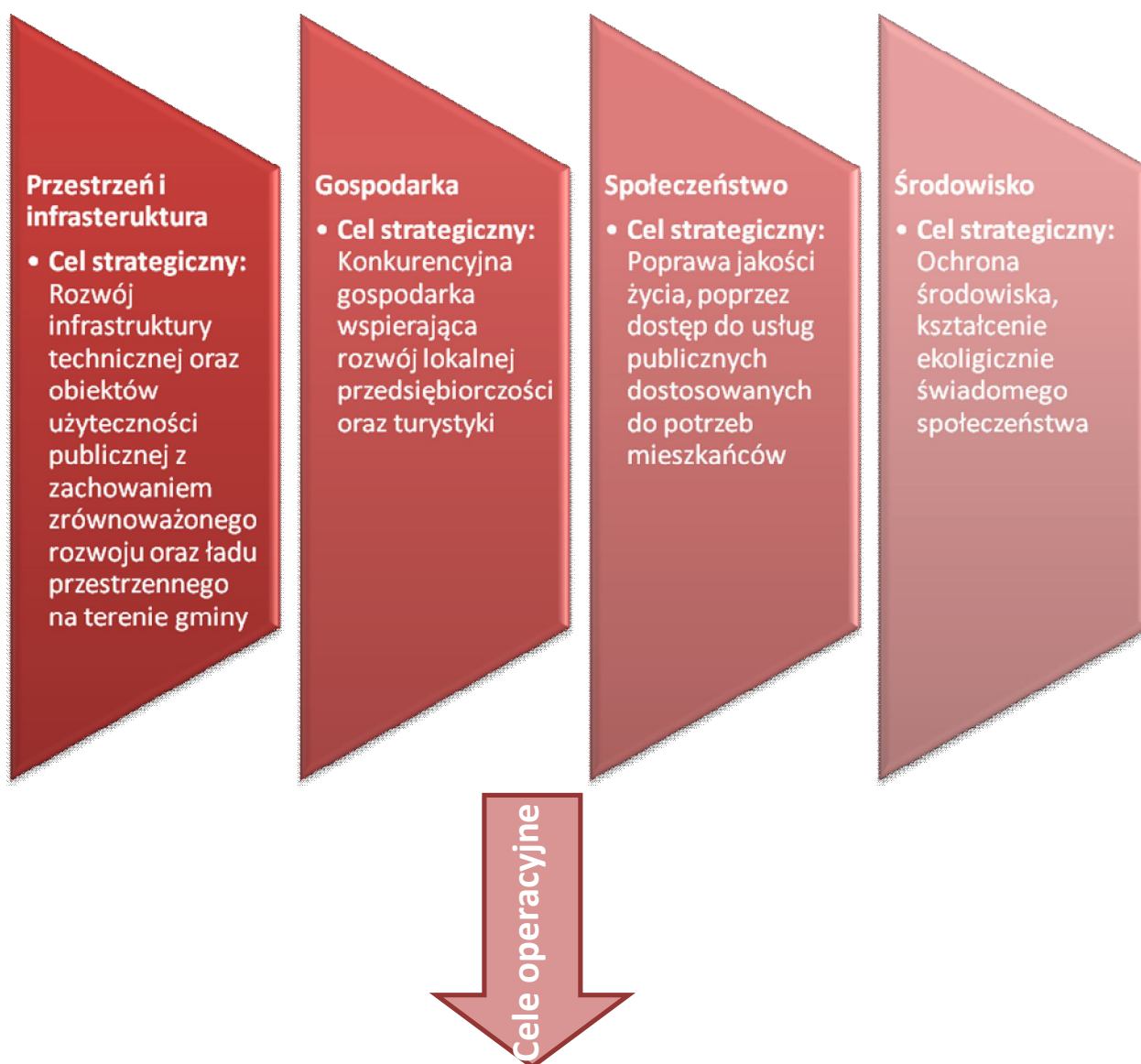
Cele strategiczne powinny zakładać wykorzystanie istniejących uwarunkowań i szans na rozwój gminy. Ich realizacja stwarza możliwość prowadzenia zrównoważonego rozwoju jednostki terytorialnej.

Cele operacyjne tworzone są według grup tematycznych o podobnym charakterze oraz oddziaływaniu. Wynikają one z celów strategicznych. W sposób dokładny określają one, jak realizować założone cele strategiczne oraz jakich narzędzi w tym celu użyć.

Cele strategiczne podzielone zostały na następujące grupy tematyczne:

- Przestrzeń i infrastruktura
- Gospodarka
- Społeczeństwo
- Środowisko

DRZEWO CELÓW

Przestrzeń i infrastruktura	Gospodarka	Spółeczeństwo	Środowisko
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu dróg oraz dostępności komunikacyjnej • Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej • Renowacja zdewastowanych obiektów zabytkowych • Zwiększenie dostępności obiektów infrastruktury sportowej oraz modernizacja obiektów użyteczności publicznej • Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w tym aktywizacja osób bezrobotnych • Promocja gminy jako obszaru atrakcyjnego do inwestowania • Promowanie rolnictwa ekologicznego • Rozwój sektora turystycznego, w tym agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój edukacyjny wszystkich grup wiekowych • Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców • Umacnianie więzi społecznych oraz poczucia lokalnego patriotyzmu • Rozwiązywanie problemów społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 	<ul style="list-style-type: none"> • Usprawnienie systemu gospodarki odpadami • Ochrona miejsc cennych przyrodniczo oraz promowanie OZE • Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności

Przestrzeń i infrastruktura

Cel strategiczny 1: Rozwój infrastruktury technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej z zachowaniem zrównoważonego rozwoju oraz ładu przestrzennego na terenie gminy

Cele operacyjne:

1.1. Poprawa stanu dróg oraz dostępności komunikacyjnej

- Budowa i modernizacja chodników
- Budowa i modernizacja parkingów
- Modernizacja dróg
- Poprawa bezpieczeństwa przy drogach, głównie na terenach wiejskich
- Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych
- Usprawnienie komunikacji na terenie gminy

1.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej

- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej

- Rozbudowa sieci gazowej
- Pomoc, informacja oraz wsparcie przy budowie przydomowych oczyszczalni ścieków
- Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego
- Wspieranie modernizacji systemu melioracji wodnej

1.3. Renowacja zdewastowanych obiektów zabytkowych

- Renowacja obiektów zabytkowych, posiadających potencjał turystyczny
- Opieka, monitoring i kontrola stanu technicznego obiektów wpisanych do rejestru Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

1.4. Zwiększenie dostępności obiektów infrastruktury sportowej oraz modernizacja obiektów użyteczności publicznej

- Remont i modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej
- Wspieranie budowy nowych obiektów sportowych w sołectwach
- Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej
- Remont i modernizacja świetlic wiejskich
- Informowanie o możliwości pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych
- Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej

1.5. Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej

- Poprawa estetyki przestrzeni publicznych
- Rewitalizacja parków, terenów zielonych
- Utrzymanie porządku
- Promowanie postaw społecznych pozytywnie wpływających na poprawę estetyki gminy

Gospodarka

Cel strategiczny 2: Konkurencyjna gospodarka wspierająca rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz turystyki

Cele operacyjne:

2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w tym aktywizacja osób bezrobotnych

- Organizacja kursów oraz szkoleń w zakresie przedsiębiorczości oraz zarządzania
- Organizacja szkoleń z różnych dziedzin gospodarki, dająca możliwość przebranżowienia

- Pomoc wyspecjalizowanych doradców przy zakładaniu działalności gospodarczej
- Aktywizacja zawodowa kobiet
- Prowadzenie działań na rzecz dostosowania edukacji do potrzeb rynku pracy
- 2.2. Promocja gminy jako obszaru atrakcyjnego do inwestowania
 - Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego
 - Przygotowanie terenów pod inwestycje,
 - Promocja gminy na targach, wydarzeniach krajowych
 - Tworzenie warunków zachęcających przedsiębiorców do inwestowania
- 2.3. Promowanie rolnictwa ekologicznego
 - Kursy dla rolników dotyczące prowadzenia gospodarstwa ekologicznego
 - Szkolenia dotyczące pozyskiwania środków zewnętrznych na prowadzenie gospodarstwa ekologicznego oraz dostosowywania gospodarstw do standardów Unii Europejskiej
 - Utworzenie lokalnego targu, jako miejsca sprzedaży lokalnych produktów
- 2.4. Rozwój sektora turystycznego, w tym agroturystyki
 - Promocja gminy jako miejsca wartego odwiedzenia
 - Wspieranie promocji atrakcji turystycznych
 - Szkolenia i pomoc w zakresie prowadzenia działalności agroturystycznej
 - Utworzenie ciekawej oferty kulturalnej dla mieszkańców i odwiedzających
 - Wspieranie rozwoju bazy gastronomicznej

Spoleczeństwo

Cel strategiczny 3: Poprawa jakości życia, poprzez dostęp do usług publicznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców

Cele operacyjne:

- 3.1. Rozwój edukacyjny wszystkich grup wiekowych
 - Organizacja zajęć dla osób dorosłych
 - Wspieranie sprawnego działania systemu nauczania
 - Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
 - Utworzenie żłobków
 - Rozwój gminnej bazy oświatowej
 - Wspieranie doskonalenia zawodowego kadry nauczycielskiej

- 3.2. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców
 - Montaż monitoringu
 - Wspieranie działalności Ochotniczych Straży Pożarnych
 - Wspieranie działań policji zmierzających do wzrostu poziomu bezpieczeństwa
 - Dążenie do wzrostu bezpieczeństwa w miejscach publicznych
- 3.3. Umacnianie więzi społecznych oraz poczucia lokalnego patriotyzmu
 - Promowanie tradycji, historii lokalnej
 - Organizacja wydarzeń o tematyce lokalnej, w oparciu o dziedzictwo kulturowe gminy
 - Wspieranie organizacji pozarządowych promujących lokalną tradycję
 - Dostosowanie oferty kulturalnej dla każdej grupy wiekowej
 - Wspieranie zaangażowania lokalnej ludności w organizacji wydarzeń kulturalnych
 - Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy administracją samorządową a mieszkańcami
- 3.4. Rozwiązywanie problemów społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
 - Zapewnienie opieki osobom starszym
 - Organizacja wydarzeń kulturalnych dla ludzi starszych
 - Aktywizacja osób bezrobotnych, głównie kobiet
 - Pomoc rodzinom ubogim
 - Wsparcie rodzin patologicznych
 - Przeciwdziałanie uzależnieniu
 - Wspieranie budownictwa społecznego

Środowisko

Cel strategiczny 4: Ochrona środowiska, kształcenie ekologicznie świadomego społeczeństwa

Cele operacyjne:

- 4.1. Usprawnienie systemu gospodarki odpadami
 - Edukacja mieszkańców na temat selektywnej zbiórki odpadów
 - Zapobieganie i likwidacja nielegalnych składowisk odpadów
 - Działania na rzecz usunięcia azbestu z terenu gminy

4.2. Ochrona miejsc cennych przyrodniczo oraz promowanie OZE

- Ochrona obiektów przyrodniczych i terenów chronionych oraz ich odpowiednie oznakowanie
- Wspieranie wykorzystania OZE
- Informowanie o możliwościach dofinansowania montażu OZE
- Promowanie racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego

4.3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności

- Organizacja akcji informacyjnych dotyczących ekologii, akcji sprzątania świata
- Promocja zdrowego i ekologicznego stylu życia
- Organizacja zajęć związanych z ekologią dla dzieci w szkołach
- Promowanie dbania o czystość i ekologię

VIII. Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański jest zgodna z regionalnymi, krajowymi oraz międzynarodowymi dokumentami strategicznymi.

1. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 to długookresowy program rozwoju społeczno – gospodarczego Unii Europejskiej, opublikowany 3 marca 2010 r. W dokumencie tym szczególnie podkreślona została potrzeba zintegrowanego działania państw członkowskich, aby razem wychodzić z kryzysu oraz wdrażać reformy dotyczące globalizacji, starzenia się społeczeństwa czy racjonalnego wykorzystania zasobów.

Określone zostały priorytety, które umożliwią osiągnięcie ustalonych założeń:

- Wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach
- Wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej
- Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną, terytorialną.

Ponadto UE wytyczyła cele nadrzędne, niezbędne do monitorowania stopnia realizacji programu:

- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%
- Na inwestycję w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii
- Należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%)
- Liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie
- Liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 jest spójna z założeniami dokumentu Europa 2020. Strategia przewiduje działania dotyczące zrównoważonego rozwoju, rozwój edukacyjny, przeciwdziałanie bezrobociu i patologiom społecznym, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz edukację ludności w zakresie postaw proekologicznych oraz ochrony środowiska przyrodniczego.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Dokument ten to aktualizacja Strategii Rozwoju Kraju 2007 – 2015. W wyniku potrzeby dostosowania dokumentu do nowych uwarunkowań społeczno – gospodarczych podjęto decyzję o jego aktualizacji oraz wydłużeniu horyzontu czasowego do 2020 roku. Nowy dokument został przyjęty przez Radę Ministrów 25 września 2012 roku.

Strategia zakłada wzmocnienie i wykorzystanie potencjałów, które zapewnią szybki i zrównoważony rozwój, a także poprawę jakości życia mieszkańców.

W dokumencie wyznaczone są następujące obszary strategiczne oraz cele:

- Sprawne i efektywne państwo:
 - Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
 - Zapewnienie środków na działania rozwojowe
 - Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
- Konkurencyjna gospodarka:

- Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej
- Wzrost wydajności gospodarki
- Zwiększenie innowacyjności gospodarki
- Rozwój kapitału ludzkiego
- Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- Zwiększenie efektywności transportu
- Spójność społeczna i terytorialna:
 - Integracja społeczna
 - Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 jest zgodna z założeniami Strategii Rozwoju Kraju 2020. Cele oraz przewidziane kierunki działań w obu dokumentach są zbieżne. Dotyczą one zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa ludności, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ochrony środowiska przyrodniczego, integracji społecznej oraz rozwoju gospodarki.

3. Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe

Raport Polska 2020. Wyzwania rozwojowe to dokument przygotowany przez Zespół Doradców Strategicznych Premiera Donalda Tuska. Powstał on w odpowiedzi na liczne zmiany następujące po procesie transformacji ustrojowej. Zawiera wielopłaszczyznową diagnozę pozwalającą określić miejsce Polski w 10 kluczowych obszarach. Dokument ten ma być nową busolą rozwoju. Zakłada on model polaryzacyjno – dyfuzyjnego rozwoju.

W dokumencie określone są następujące wyzwania, z którymi Polska musi się zmierzyć do roku 2030:

- Wzrost i konkurencyjność
- Sytuacja demograficzna
- Wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy
- Odpowiedni potencjał infrastruktury
- Bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne

- Gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego
- Solidarność i spójność regionalna
- Poprawa spójności społecznej
- Sprawne państwo
- Wzrost kapitału społecznego Polski

Podolewanie tym wyzwaniom warunkuje przyszły rozwój gospodarczy kraju oraz miejsce Polski na gospodarczej i społecznej mapie Europy. W dokumencie określone zostały kluczowe czynniki, dzięki którym możliwe będzie sprostanie postawionym wyzwaniom. Czynniki te to:

- Stworzenie warunków dla szybkiego wzrostu inwestycji
- Wzrost aktywności zawodowej i mobilność Polaków
- Rozwój produktywności i innowacyjności
- Efektywna dyfuzja w wymiarze regionalnym i społecznym
- Wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa

Założenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 są zgodne z celami Raportu Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe. Opracowana strategia zakłada aktywność zawodową ludności, rozwój gospodarczy, w tym także rozwój innowacyjnej gospodarki oraz wzmocnienie kapitału społecznego.

4. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Przedstawia on wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie do 2030 roku. Jego realizacja sprawi, że system planowania przestrzennego w Polsce będzie funkcjonował sprawnie oraz przejrzystie. Polska w 2030 roku ma być krajem spójnym społecznie, gospodarczo i przestrzennie. Dokument określa zasady i działania, które zapobiegają konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią. Został on opracowany na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r.

Celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Ponadto określone zostały następujące cele operacyjne:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów
- Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej
- Kształtowanie struktury przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
- Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

Cele określone w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 są zgodne z celami określonymi w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Gmina Nowogród Bobrzański ma stać się ośrodkiem konkurencyjnym, spójnym wewnątrz, zintegrowanym funkcjonalnie, wykorzystującym potencjał wewnętrzny. Ponadto w strategii przewiduje się rozwój infrastruktury transportowej oraz technicznej, a także ochronę środowiska przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych.

5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)

KSRR to dokument, który określa prowadzenie polityki rozwoju społeczno – gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Wyznacza on cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich. Celem strategicznym jest efektywnie wykorzystanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju, czyli wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Wyznaczone zostały także następujące cele szczegółowe oraz operacyjne:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:

- Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych
- Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza ośrodkami wojewódzkimi
- Budowa podstaw konkurencyjności województw
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych:
 - Wzmacnianie spójności w układzie krajowym
 - Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze
 - Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE
 - Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o niższej dostępności
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie:
 - Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej
 - Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne
 - Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania
 - Wspomaganie budowania kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieć współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 jest zgodna z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie. Określone cele dla Nowogrodu Bobrzańskiego przewidują wzrost konkurencyjności regionu, przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej oraz tworzenie warunków dla sprawnego rozwoju obszaru.

6. Polityka Transportowa Państwa

Dokument Polityka Transportowa Państwa na lata 2006 – 2025 opracowany został w celu usprawnienia systemu transportowego kraju. Transport nie może być barierą hamującą rozwój gospodarczy, lecz ma współtworzyć rozwój. Możliwe to jest dzięki wykorzystaniu środków unijnych.

Celem Polityki Transportowej Państwa jest spełnienie racjonalnych oczekiwań społeczeństwa wywołanych wzrostem mobilności. Wiąże się to ze wzrostem zapotrzebowania na dostępność transportową. Podstawowym celem jest poprawa jakości systemu transportowego i jego rozbudowa zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Określone zostały również cele szczegółowe:

- Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu
- Wspieranie konkurencyjności gospodarki
- Poprawa efektywności systemu transportowego
- Integracja systemu transportowego
- Poprawa bezpieczeństwa użytkowników transportu i ochrony ładunków
- Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko i warunki życia

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 jest zgodna z celami określonymi w Polityce Transportowej Państwa. W strategii zakłada się poprawę dostępności komunikacyjnej, efektywności systemu transportowego oraz bezpieczeństwa użytkowników transportu.

7. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 to najważniejszy dokument samorządu województwa, zawierający podstawowe wytyczne dla polityki regionalnej, których realizacja zapewnić ma trwały i zrównoważony rozwój regionu. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe, a także aspiracje mieszkańców. Strategia jest dokumentem, odgrywającym istotną rolę w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych (z programów przedakcesyjnych oraz strukturalnych Unii Europejskiej).

Głównym celem strategii jest „wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem”

Określone zostały także następujące cele strategiczne oraz cele operacyjne:

- Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna:
 - Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmów transferu innowacji
 - Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
 - Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
 - Rozwój funkcji metropolitarnych ośrodków wojewódzkich
 - Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich
 - Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
 - Rozwój potencjału turystycznego województwa
 - Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna:
 - Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej
 - Usprawnienie systemu transportu publicznego
 - Rozwój społeczeństwa informacyjnego
- Społeczne i terytorialna spójność regionu:
 - Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych
 - Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna
 - Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej
 - Promocja włączenia zawodowego i społecznego
 - Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
 - Wsparcie budowy oraz modernizacja systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom
- Region efektywnie zarządzany:
 - Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie
 - Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
 - Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej

- Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym
- Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych

8. Strategia Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego na lata 2014 – 2022

Strategia rozwoju jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania podmiotami. To swoisty scenariusz przyszłości powiatu, do którego dążą władze samorządowe. Strategia to koncepcja systemowego działania, która polega na formułowaniu zbioru perspektywicznych celów rozwojowych i ich modyfikacji, określeniu niezbędnych zasobów potrzebnych do realizacji celów oraz określeniu sposobów postępowania zapewniających realizację celów rozwojowych. Misją powiatu zielonogórskiego jest „powiat zielonogórski 2022 stanowi zintegrowaną wspólnotę samorządową, działającą dla wzrostu konkurencyjnego, zrównoważonego, otwartego i spójnego”. Wizja brzmi „Powiat zielonogórski liderem wśród powiatów – przyjazny inwestorom, bezpieczny i ekologiczny, silny gospodarczo oraz oferujący swoim mieszkańcom atrakcyjne miejsca pracy i wypoczynku”.

Przy wyborze celów strategicznych oraz kierunków rozwoju powiatu zielonogórskiego zastosowano zasadę rozwoju zrównoważonego. Wymaga to zapewnienia równowagi i trwałości rozwoju w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej. Określono następujące cele strategiczne oraz cele operacyjne w poszczególnych obszarach:

- Przestrzeń, środowisko, infrastruktura:
 - Rozwój infrastruktury technicznej w powiecie zielonogórskim:
 - Wzmocnienie spójności i dostępności układu komunikacyjnego powiatu, zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego
 - Zrównoważony rozwój i infrastruktury ochrony środowiska
 - Poprawa stanu środowiska przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami
- Sfera społeczna:
 - Rozwój edukacji na terenie powiatu zielonogórskiego:
 - Nowoczesna infrastruktura edukacyjna
 - Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
 - Nowoczesny system kształcenia

- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu zielonogórskiego oraz ich integracja ze środowiskiem rodzinnym i społecznym:
 - Kompleksowy system opieki nad dziećmi i rodziną
 - Aktywizacja i wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych
 - Współpraca z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem oraz rozwój aktywności społecznej
- Poprawa stanu zdrowia oraz dostępności mieszkańców powiatu zielonogórskiego do opieki zdrowotnej:
 - Profilaktyka chorób układu krążenia, nowotworowych i cywilizacyjnych wśród mieszkańców powiatu zielonogórskiego
 - Zwiększenie dostępności do opieki medycznej mieszkańców powiatu, poprzez rozwój i modernizację infrastruktury ochrony zdrowia oraz inwestycje w kadry
 - Propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz osób starszych
- Wzrost stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie zielonogórskim:
 - Podniesienie skuteczności działania i współdziałania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo
 - Ochrona mieszkańców przed zagrożeniami miejscowymi i nadzwyczajnymi
- Zwiększenie konkurencyjności oraz atrakcyjności turystycznej i roli funkcji kulturotwórczej powiatu zielonogórskiego:
 - Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturowej
 - Rozwój zintegrowanych form turystyki
- Sfera gospodarcza:
 - Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki powiatu zielonogórskiego:
 - Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu
 - Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
 - Reorientacja gospodarstw rolnych
- System zarządzania:
 - Skuteczne planowanie i zarządzanie powiatem zielonogórskim:
 - Promocja powiatu
 - Otwarta i sprawna administracja publiczna

- Informatyzacja administracji publicznej i rozwój e-usług w powiecie

IX. Finansowanie strategii

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 jest podstawą do sporządzania konkretnych projektów, poprawiających jakość życia lokalnej ludności. Ich realizacja wymagać będzie znacznych nakładów finansowych, których gmina może nie posiadać. Niezbędne jest pozyskanie funduszy z zewnętrznych źródeł. Możliwość taką stwarza perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. Środki można pozyskać także z następujących źródeł:

- Budżet starostwa powiatowego
- Budżet województwa lubuskiego
- Budżet państwa
- Środki finansowe instytucji zaangażowanych w realizację niniejszego dokumentu
- Środki finansowe Unii Europejskiej
- Środki krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych
- Środki inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych
- Inne źródła

X. Wdrażanie i monitorowanie strategii

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 – 2022 to dokument zawierający diagnozę stanu istniejącego, cele strategiczne oraz cele operacyjne, a także kierunki działań. Jednostką odpowiedzialną za wdrażanie oraz monitorowanie Strategii jest Burmistrz Nowogrodu Bobrzańskiego, przy pomocy odpowiednich jednostek, odpowiedzialnych za koordynowanie konkretnych zadań.

Proces wdrażania opierać się będzie na następujących etapach:

- Kontrola wstępna - wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań
- Monitoring sterujący - ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania Strategii
- Kontrola końcowa - określenie stopnia osiągnięcia zakładanych celów, ustalenie przyczyn odchylenia od planu

Monitoring umożliwi ocenę stopnia realizacji zadań strategii. Proces monitorowania oparty jest na obserwowaniu zmian zachodzących w ramach celów operacyjnych. W procesie

monitoringu istotne jest zbieranie informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, odzwierciedlających efekty wykonanych działań. Skuteczny monitoring opiera się na cechach: wiarygodność, aktualność, obiektywność, realizm, koordynacja informacji, elastyczność, normatywność i operacyjność.

W poniższej tabeli umieszczone zostały wskaźniki, które pomogą uzyskać informację o stopniu osiągnięcia założonych celów. Zostaną one pozyskane z publicznych statystyk, a także z informacji na temat realizowanych projektów w gminie Nowogród Bobrzański.

Tabela 21. Wskaźniki realizacji celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźniki
Rozwój infrastruktury technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz ładu przestrzennego na terenie gminy	Poprawa stanu dróg oraz dostępności komunikacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> długość wybudowanych dróg (km) długość wybudowanych chodników (km) długość wyremontowanych dróg (km) liczba zrealizowanych programów poprawy bezpieczeństwa ruchu liczba wybudowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego długość wybudowanych ścieżek rowerowych
	Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> odsetek mieszkańców podłączonych do sieci gazowej odsetek mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej odsetek mieszkańców podłączonych do sieci wodociągowej wartość środków finansowych przeznaczonych na poprawę stanu infrastruktury technicznej liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci oświetlenia ulicznego
	Renowacja zdewastowanych obiektów zabytkowych	<ul style="list-style-type: none"> liczba zmodernizowanych

		<ul style="list-style-type: none"> • obiektów zabytkowych • wysokość środków pozyskanych na renowację obiektów zabytkowych • wartość środków przeznaczonych na renowację obiektów zabytkowych
	Zwiększenie dostępności obiektów infrastruktury sportowej oraz modernizacja obiektów użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej oraz infrastruktury sportowej • liczba wybudowanych obiektów sportowych • liczba wybudowanych placów zabaw • liczba zmodernizowanych świetlic • liczba zorganizowanych imprez sportowych • wartość środków finansowych przeznaczonych na modernizację obiektów użyteczności publicznej i obiektów sportowych • liczba zmodernizowanego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej
	Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba/powierzchnia wybudowanych parkingów • wartość środków pozyskanych na rewitalizację parków oraz terenów zielonych • liczba zrealizowanych programów wpływających na promowanie postaw społecznych
Konkurencyjna gospodarka wspierająca rozwój lokalnej przedsiębiorczości	Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w tym aktywizacja osób bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych inwestycji • liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej • liczba przeprowadzonych szkoleń dla bezrobotnych • wskaźnik bezrobocia
	Promocja gminy jako obszaru atrakcyjnego do inwestowania	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje

		<ul style="list-style-type: none"> • stopień uzbrojenia terenów • liczba opracowanych Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego • powierzchnia scalonych terenów inwestycyjnych • liczba przygotowanej dokumentacji pod tereny inwestycyjne • liczba zinwentaryzowanych obiektów inwestycyjnych • wartość środków przeznaczonych na promocję gminy na targach
	Promowanie rolnictwa ekologicznego	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych szkoleń dotyczących rolnictwa ekologicznego oraz pozyskiwania środków zewnętrznych • liczba gospodarstw rolnych uprawiających rolnictwo ekologiczne • dochodowość gospodarstw ekologicznych
	Rozwój sektora turystycznego, w tym agroturystyki	<ul style="list-style-type: none"> • liczba obiektów noclegowych • liczba obiektów gastronomicznych • liczba zorganizowanych imprez kulturalnych i rozrywkowych • liczba udzielonych noclegów na terenie gminy • liczba obiektów specjalizujących się w agroturystyce • liczba turystów • liczba przeprowadzonych akcji promujących gminę • wartość środków przeznaczonych na promocję gminy • liczba szkoleń dotyczących prowadzenia działalności agroturystycznej
Poprawa jakości życia, poprzez dostęp do usług publicznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców	Rozwój edukacyjny, wszystkich grup wiekowych	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w przedszkolach • liczba uczniów w placówkach oświatowych

		<ul style="list-style-type: none"> • liczba żłobków • liczba udzielonych stypendiów najzdolniejszym uczniom • liczba godzin zajęć pozalekcyjnych • liczba organizowanych zajęć dla dorosłych • liczba nauczycieli, podnoszących kwalifikacje zawodowe • wartość środków przeznaczonych na wyposażenie placówek oświatowych
	Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. osób • liczba zainstalowanych kamer monitoringu gminnego • liczba zrealizowanych projektów dotyczących poprawy bezpieczeństwa • wartość środków przeznaczonych na wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Policji
	Umacnianie więzi społecznych oraz poczucia lokalnego patriotyzmu	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób biorących udział w wydarzeniach sportowych i rozrywkowych • liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych • liczba zgłaszanych inicjatyw obywatelskich • liczba organizacji pozarządowych • liczba obiektów kulturalnych • wartość środków przeznaczonych na promowanie lokalnej historii
	Rozwiązywanie problemów społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> • liczba bezrobotnych • wskaźnik zatrudnienia (%) • liczba przeprowadzonych kursów dla osób bezrobotnych

		<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób biorących udział w szkoleniach • liczba osób korzystających z pomocy społecznej • liczba osób dotkniętych poszczególnymi patologiami społecznym • liczba osób starszych, którym zapewniono opiekę • liczba bezdomnych • liczba programów dotyczących przeciwdziałaniu zjawiskom patologicznym • wartość wypłaconych środków pomocowych
<p>Ochrona środowiska, kształcenie ekologicznie świadomego społeczeństwa</p>	Usprawnienie systemu gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych programów informacyjnych na temat selektywnej zbiórki odpadów • ilość segregowanych odpadów komunalnych • liczba mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów • liczba zlikwidowanych nielegalnych składowisk odpadów • ilość usuniętego azbestu
	Ochrona miejsc cennych przyrodniczo oraz promowanie OZE	<ul style="list-style-type: none"> • wartość środków przeznaczonych na ochronę obiektów przyrodniczych oraz ich odpowiednie oznakowanie • liczba akcji informujących o możliwościach wykorzystania OZE • wartość środków pozyskanych na montaż OZE • liczba inwestycji z zakresu OZE • liczba obiektów wykorzystujących OZE • udział OZE w ogólnym pozyskiwaniu energii (%)
	Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> • liczba akcji promujących ekologię oraz ekologicznego trybu życia • liczba mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

XI. Ważność i prawdopodobieństwo celów

Zadania określone w niniejszym dokumencie powinny zostać zrealizowane, w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy, a także odpowiednich warunków bytowych mieszkańcom. Prawdopodobieństwo określonych celów uzależnione jest przede wszystkim od możliwości finansowania gminy. Gmina powinna prowadzić skoordynowane działania, zapewniające równoległy rozwój każdej sfery: społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzennej.

Dla uzyskania stanu gminy, określonego w wizji Strategii niezbędna jest realizacja wszystkich założeń. Wszystkie wytyczone cele są ważne dla prawidłowego funkcjonowania gminy. Prawdopodobieństwo ich realizacji jest uzależnione od działań władz gminy, ale przede wszystkim od istniejących możliwości finansowania. Pierwsze zrealizowane zostaną te kierunki działań, na które możliwe będzie uzyskanie zewnętrznych środków finansowych.

Istotą działania odpowiednich jednostek wdrażających założenia dokumentu jest sprawne podejmowanie decyzji, a także odpowiednie reagowanie na bieżącą sytuację. Wybór na co przeznaczone zostaną środki finansowe uwarunkowany jest potrzebami mieszkańców. Należy prowadzić działania, zmierzające do realizowania inwestycji finansowanych z zewnętrznych źródeł. Jednakże należy również podejmować decyzje, z uwzględnieniem bieżącej sytuacji, a także niespodziewanych wydarzeń, takich jak powódź, klęski żywiołowe itp. Najważniejszym zadaniem jednostek samorządowych jest uwzględnienie najistotniejszych oraz najpilniejszych potrzeb mieszkańców gminy.

Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju gminy dokonana została w ankietach, wypełnianych przez lokalną społeczność. Mieszkańcy obszaru najlepiej znają problemy występujące na obszarze gminy. Prawdopodobieństwo celów zależne jest od sprawnego działania koordynatorów wdrażania Strategii. Niezbędne jest również wsparcie lokalnych społeczności, grup działania oraz organizacji pozarządowych. Kompleksowa oraz zintegrowana współpraca jest gwarantem powodzenia określonych zadań.

Spis tabel

Tabela 1. Wykaz pomników przyrody i użytków ekologicznych w gminie Nowogród Bobrzański.....	14
Tabela 2. Liczba ludności miejscowości w gminie Nowogród Bobrzański.....	16
Tabela 3. Gęstość zaludnienia wybranych jednostek terytorialnych	17
Tabela 4. Liczba ludności wg płci w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008-2013	18
Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2008 - 2013.....	18
Tabela 6. Migracje mieszkańców gminy w latach 2008 - 2013	18
Tabela 7. Liczba bezrobotnych według płci w gminie w latach 2008 - 2013	20
Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie w latach 2008 - 2013.....	22
Tabela 9. Liczba komputerów w szkołach w gminie w latach 2008 – 2012	23
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Nowogród Bobrzański w	24
Tabela 11. Liczba osób, którym udzielono pomocy społecznej według form pomocy w latach 2008 - 2014	25
Tabela 12. Popelnione czyny zabronione w latach 2008 - 2014.....	27
Tabela 13. Kalendarz imprez w gminie Nowogród Bobrzański w roku 2015.....	29
Tabela 14. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z numerem i datą wpisania.....	30
Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 - 2013.....	37
Tabela 16. Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD 2007 w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2009-2013.....	39
Tabela 17. Sytuacja finansowa gminy Nowogród Bobrzański.....	44
Tabela 18. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2015 - 2024.....	47
Tabela 19. Wykaz inwestycji zrealizowanych ze środków unijnych w latach 2008 - 2014.....	49
Tabela 20. Analiza SWOT gminy Nowogród Bobrzański.....	53
Tabela 21. Wskaźniki realizacji celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród Bobrzański	73

Spis rycin

Rycina 1. Położenie Gminy Nowogród Bobrzański	6
---	---

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Nowogród Bobrzański	16
Wykres 2. Struktura ekonomicznych grup ludności w gminie Nowogród Bobrzański	19
Wykres 3. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w latach 2008 - 2009	22
Wykres 4. Liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjalnych w latach 2008 - 2013	23
Wykres 5. Wielkość środków przeznaczonych na pomoc społeczną w latach 2008 - 2014	26
Wykres 6. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej oraz długość sieci rozdzielczej.....	34
Wykres 7. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej oraz długość sieci	34

Wykres 8. Liczba ludności korzystająca z sieci gazowej oraz zużycie gazu	35
Wykres 9. Zebrane odpady zmieszane w gminie Nowogród Bobrzański	38
Wykres 10. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2008 - 2013	39
Wykres 11. Udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych według sekcji w gminie Nowogród Bobrzański w 2013 roku	40
Wykres 12. Użytkowanie gruntów w gminie Nowogród Bobrzański w 2014 roku	41
Wykres 13. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Nowogród Bobrzański według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku	42

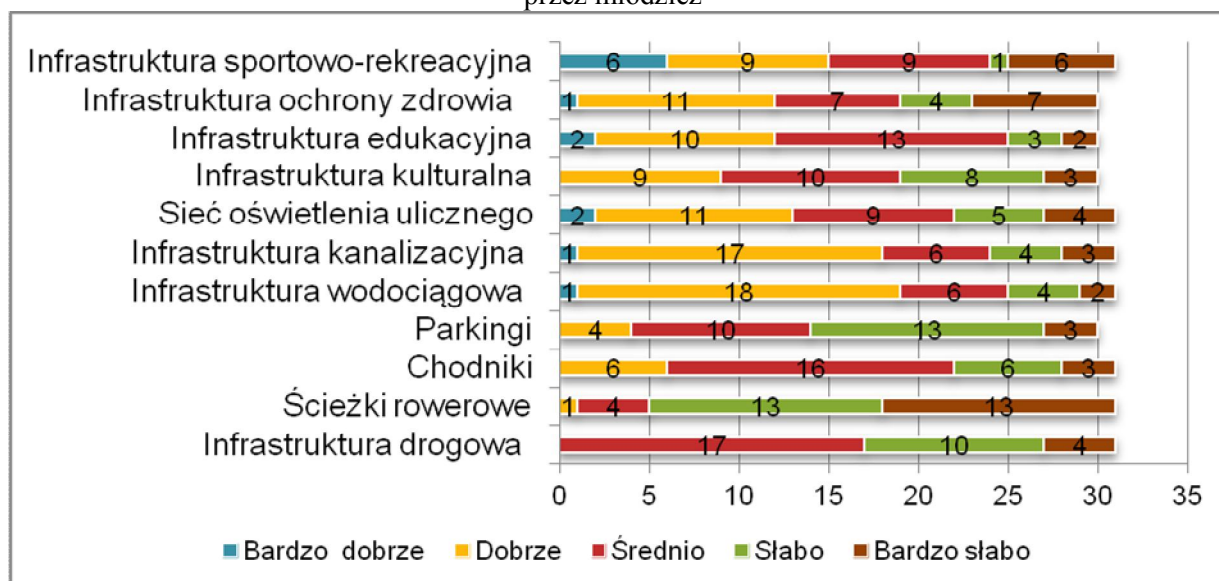

Załącznik nr 1: Raport z konsultacji społecznych

Badania ankietowe przeprowadzone zostały w ramach I konsultacji społecznych. Respondentami były dwie grupy osób:

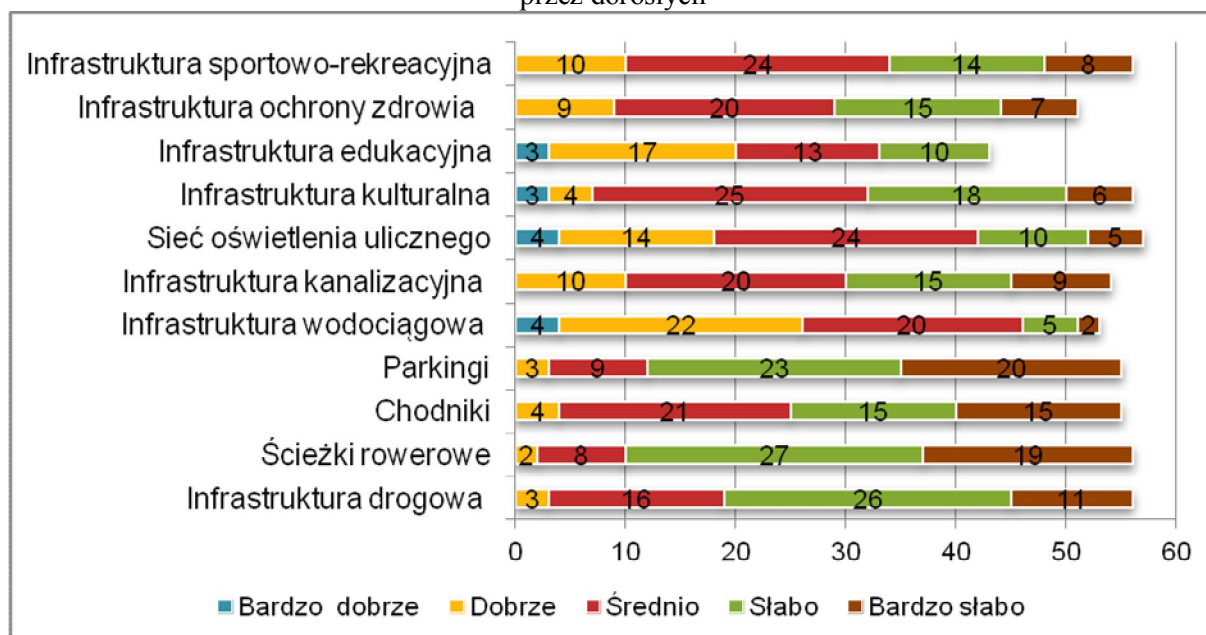
- młodzież w wieku 16-17 lat (33 osoby)
- dorośli (57 osób)

Wykres 14. Ocena stanu infrastruktury na terenie miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez młodzież

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

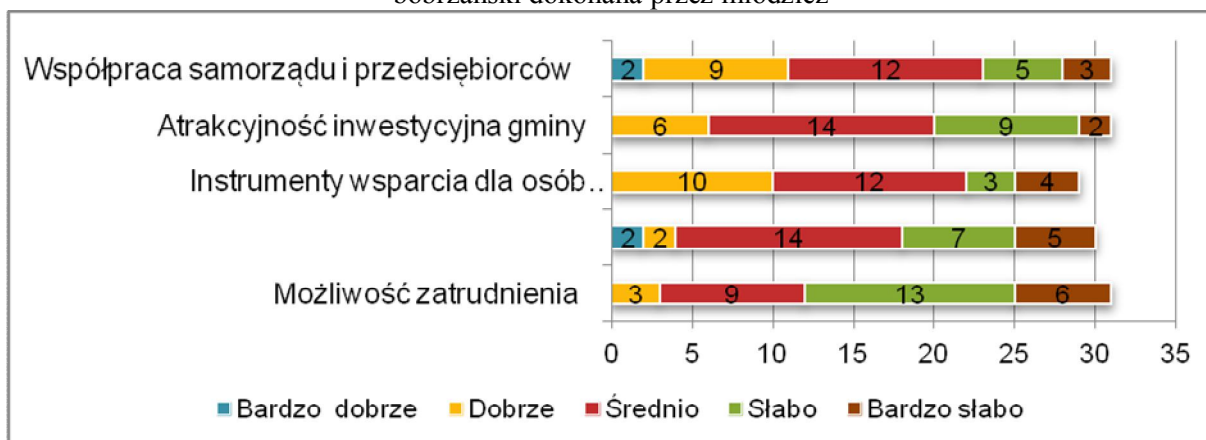
Wykres 15. Ocena stanu infrastruktury na terenie miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez dorosłych

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

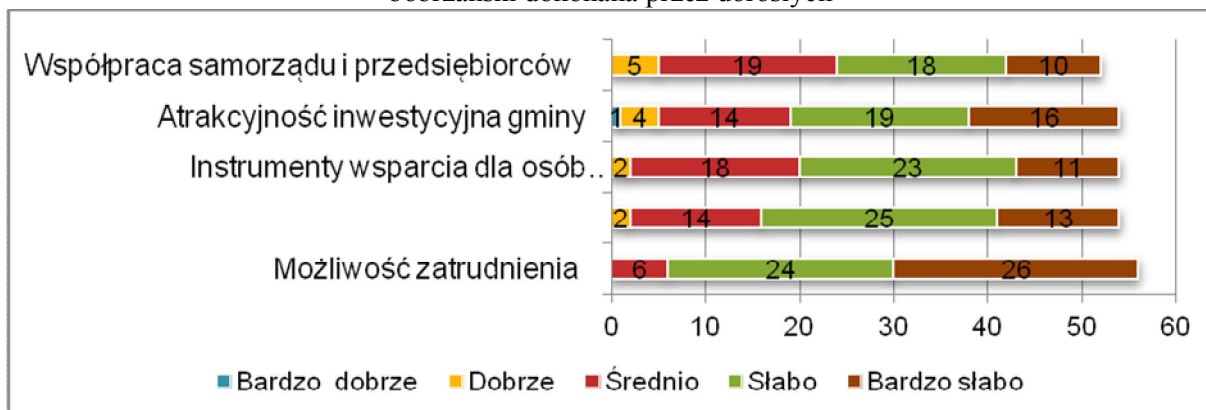

Wykres 16. Ocena sytuacji gospodarczej i lokalnego rynku pracy na terenie miasta i gminy Nowogród bobrzański dokonana przez młodzież

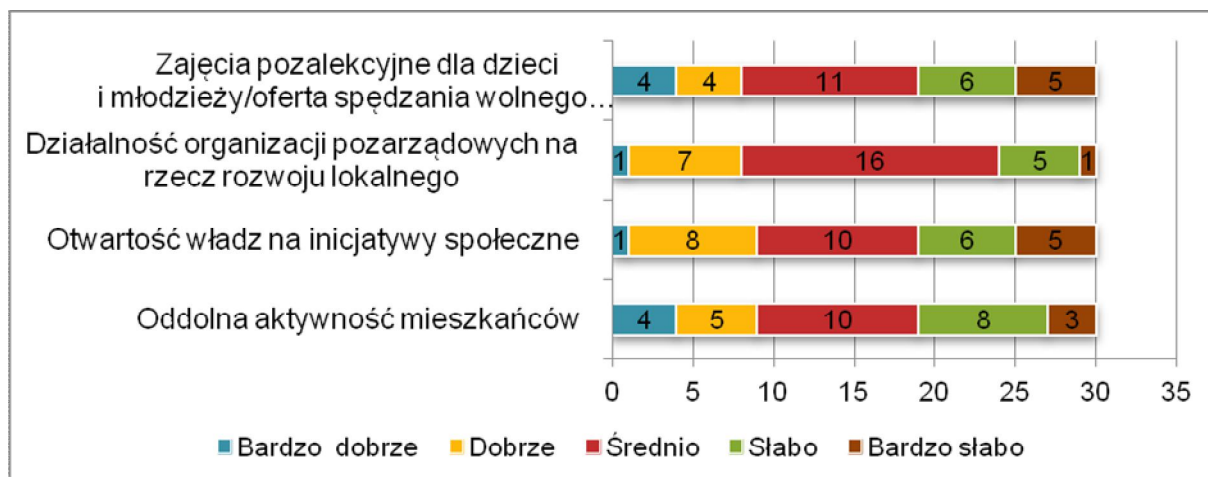
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 17. Ocena sytuacji gospodarczej i lokalnego rynku pracy na terenie miasta i gminy Nowogród bobrzański dokonana przez dorosłych

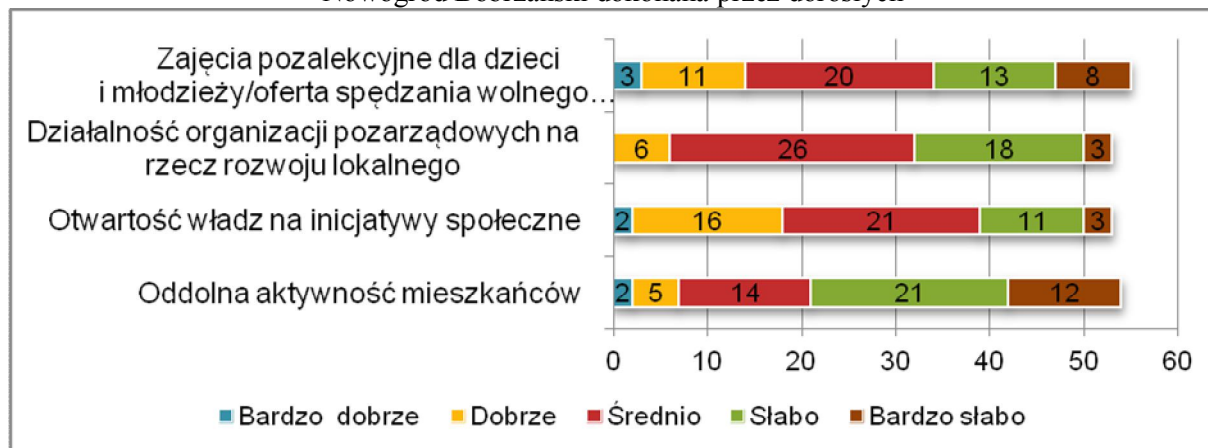
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 18. Ocena aktywności mieszkańców i współpracy społecznej na terenie miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez młodzież

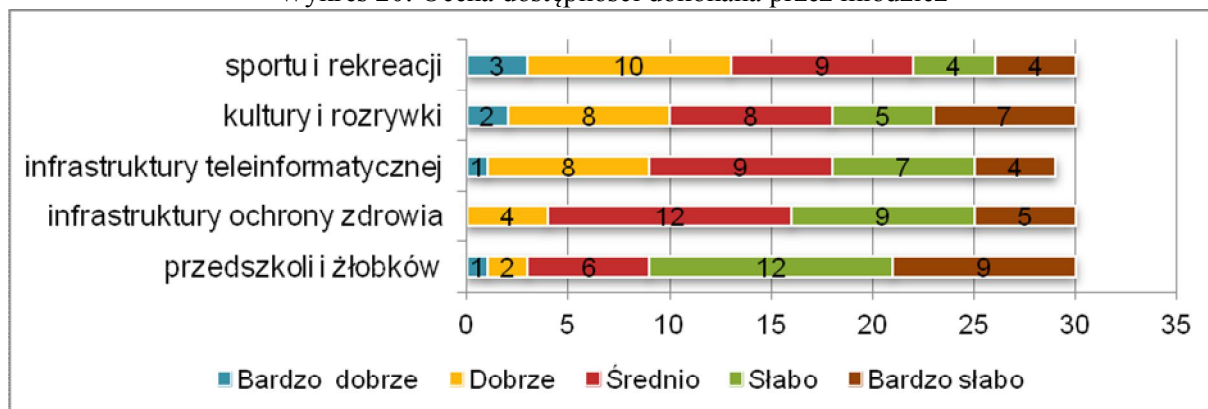
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 19. Ocena aktywności mieszkańców i współpracy społecznej na terenie miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez dorosłych

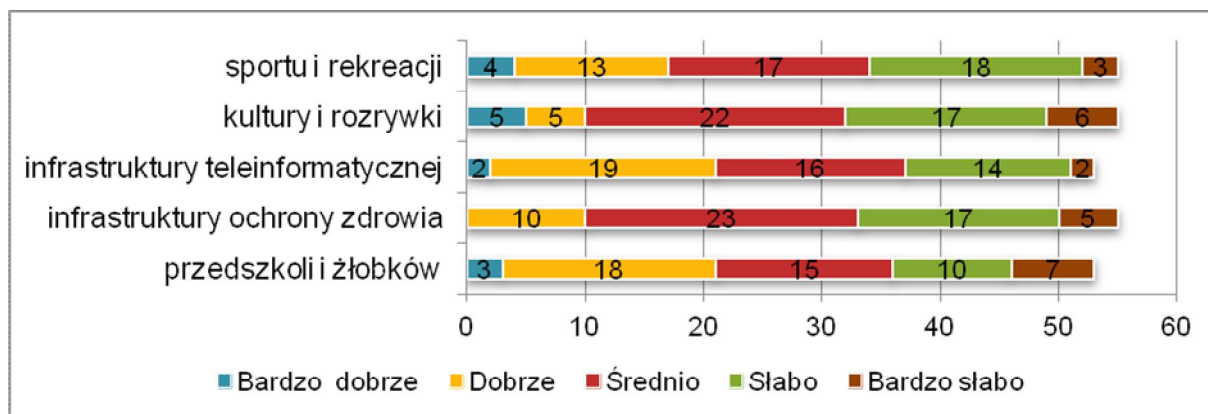
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 20. Ocena dostępności dokonana przez młodzież

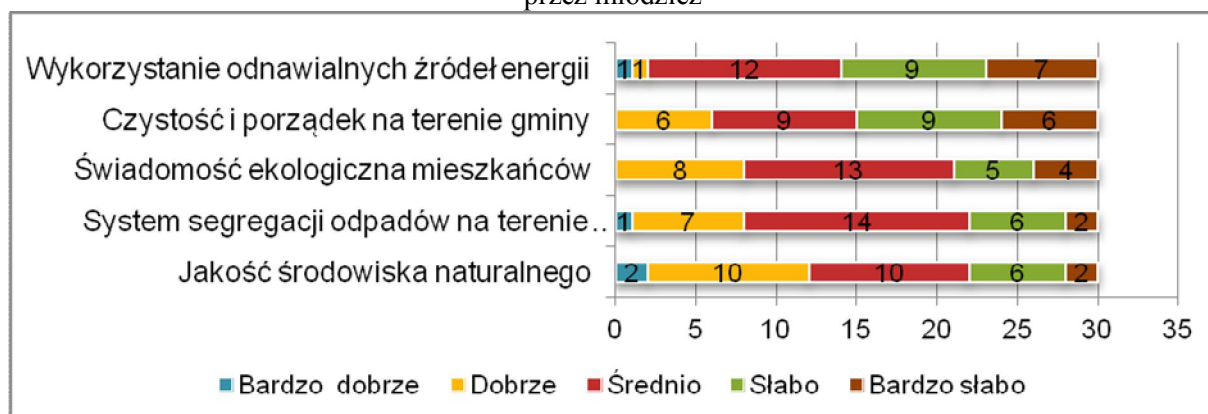
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 21. Ocena dostępności dokonana przez dorosłych

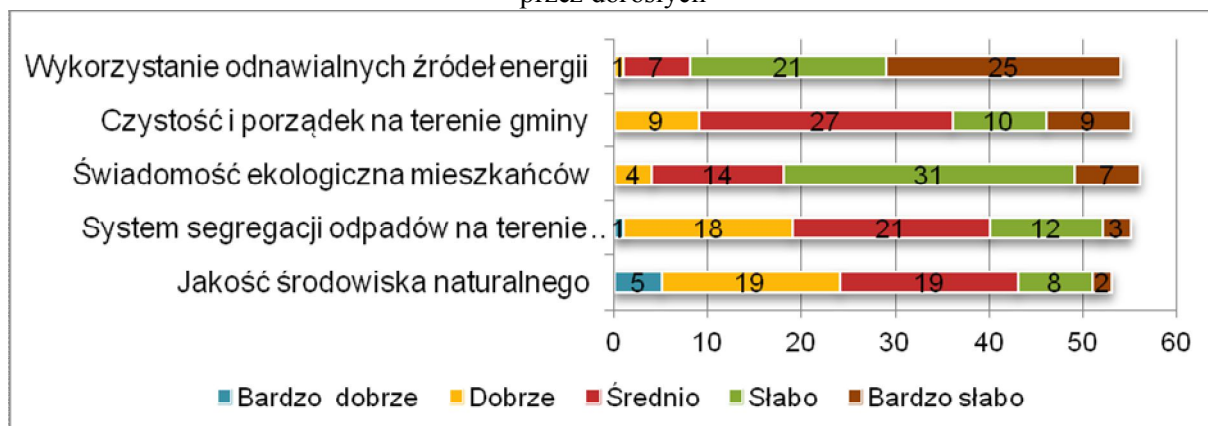
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 22. Ocena środowiska naturalnego na terenie miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez młodzież

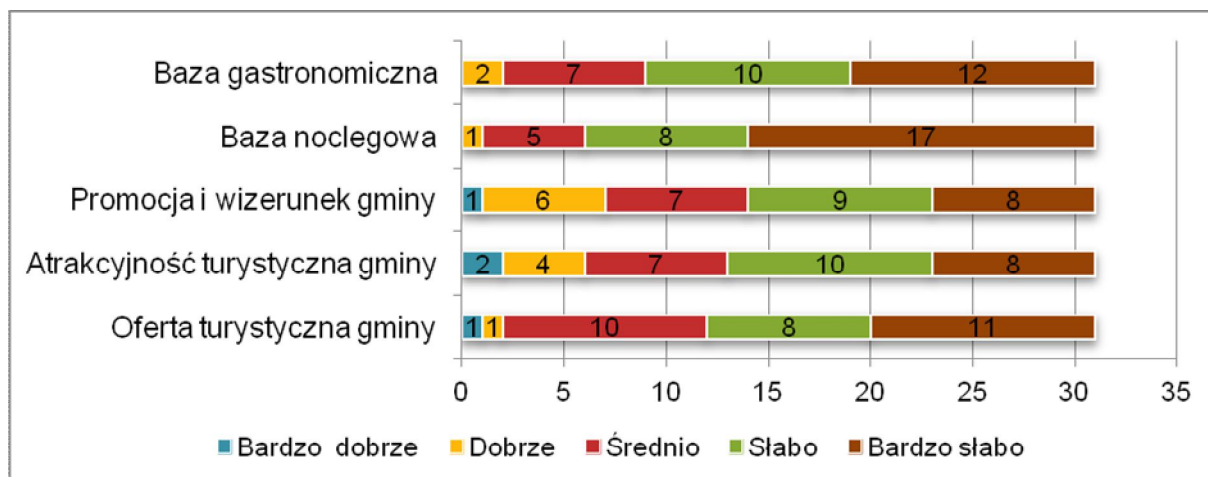
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 23. Ocena środowiska naturalnego na terenie miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez dorosłych

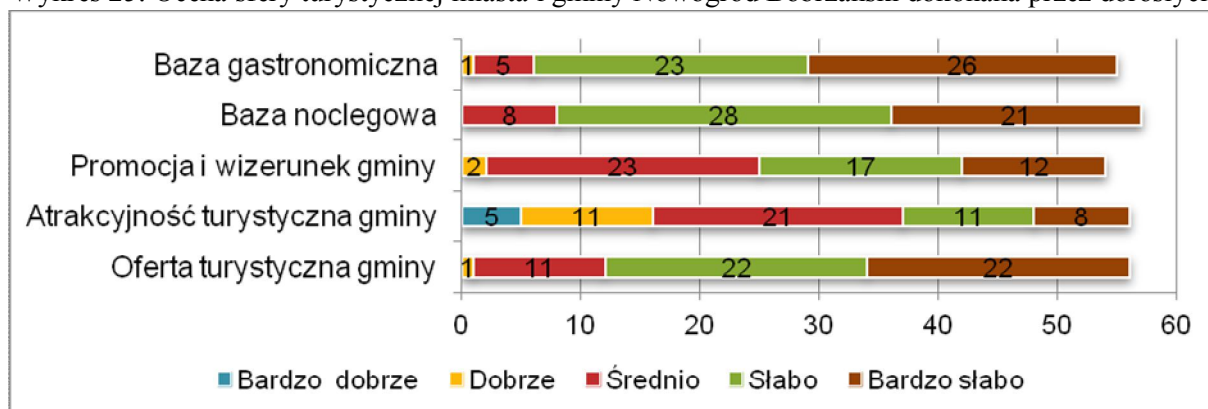
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 24. Ocena sfery turystycznej miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez młodzież

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 25. Ocena sfery turystycznej miasta i gminy Nowogród Bobrzański dokonana przez dorosłych

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

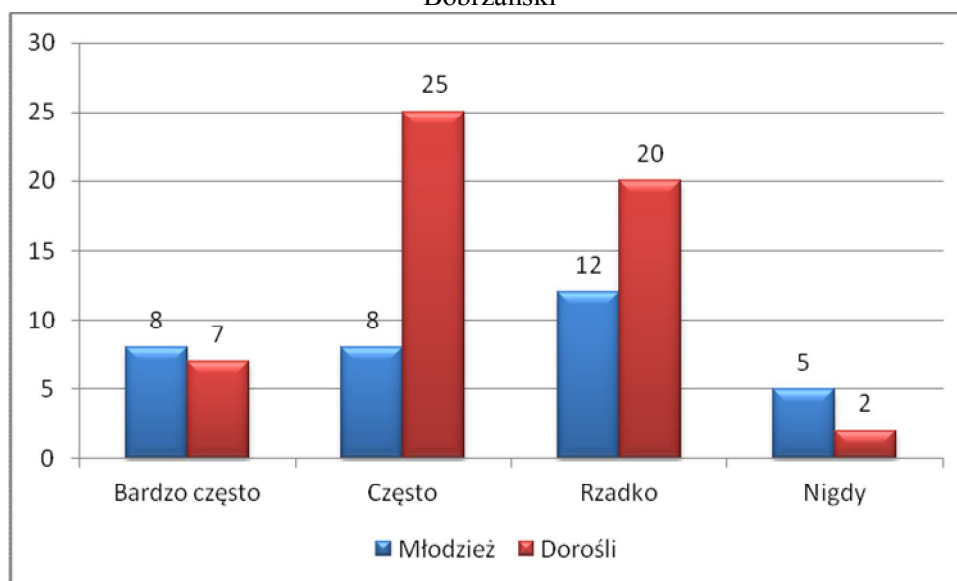
Wnioski z wyników ankiet w poszczególnych sferach:

- Infrastruktura: młodzież uznała, iż najlepszy jest stan infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, kanalizacyjnej oraz wodociągowej, najslabiej ocenili stan ścieżek rowerowych. Osoby dorosłe uznały, że najlepszy jest stan infrastruktury wodociągowej oraz edukacyjnej. Według osób pełnoletnich najgorszy jest stan parkingów, chodników oraz ścieżek rowerowych.
- Sytuacja gospodarcza i lokalnego rynku pracy: według młodzieży najlepiej oceniona została współpraca samorządu i przedsiębiorców, najgorzej zaś możliwość zatrudnienia. Według osób dorosłych dobra jest atrakcyjność inwestycyjna gminy. Podobnie jak młodzież, osoby dorosłe najgorzej oceniły możliwość zatrudnienia w gminie.

- Aktywność mieszkańców i współpraca społeczna: wszystkie odpowiedzi są podobne, młodzież oceniła najlepiej zajęcia pozalekcyjne oraz oddolną aktywność mieszkańców. Dorośli respondenci najlepiej ocenili otwartość władz na inicjatywy społeczne, za najgorszą stronę uznali oddolną aktywność mieszkańców.
- Młodzież najlepiej oceniła dostępność do sportu i rekreacji, najgorzej zaś do przedszkoli oraz żłobków. Osoby dorosłe natomiast uznały, iż najlepsza dostępność jest do infrastruktury teleinformatycznej, najgorsza do struktury ochrony zdrowia.
- Środowisko naturalne: według młodzieży oraz osób dorosłych najlepiej oceniona została jakość środowiska naturalnego w gminie, najgorzej wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
- Turystyka: młodzież oraz osoby dorosłe negatywnie ocenili sferę turystyczną w gminie. Za najgorsze aspekty uważają bazę noclegową, bazę gastronomiczną oraz ofertę turystyczną gminy.

Wykres 26. Częstotliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy Nowogród Bobrzański

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

36,6% respondentów wśród młodzieży rzadko uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych. 24,2% młodzieży odpowiedziało, iż bardzo często uczestniczy takich wydarzeniach, organizowanych na terenie gminy. Tyle samo osób uczestniczy często. 5 osób (15,2%) nie uczestniczy w ogóle w imprezach kulturalnych.

Wśród dorosłych respondentów w wydarzeniach kulturalnych często uczestniczyło 43,9%. Rzadko w takich imprezach uczestniczy 35,1% ankietowanych. Tylko 2 osoby odpowiedziały, iż nigdy nie biorą udziału w tego typu wydarzeniach (0,35%).

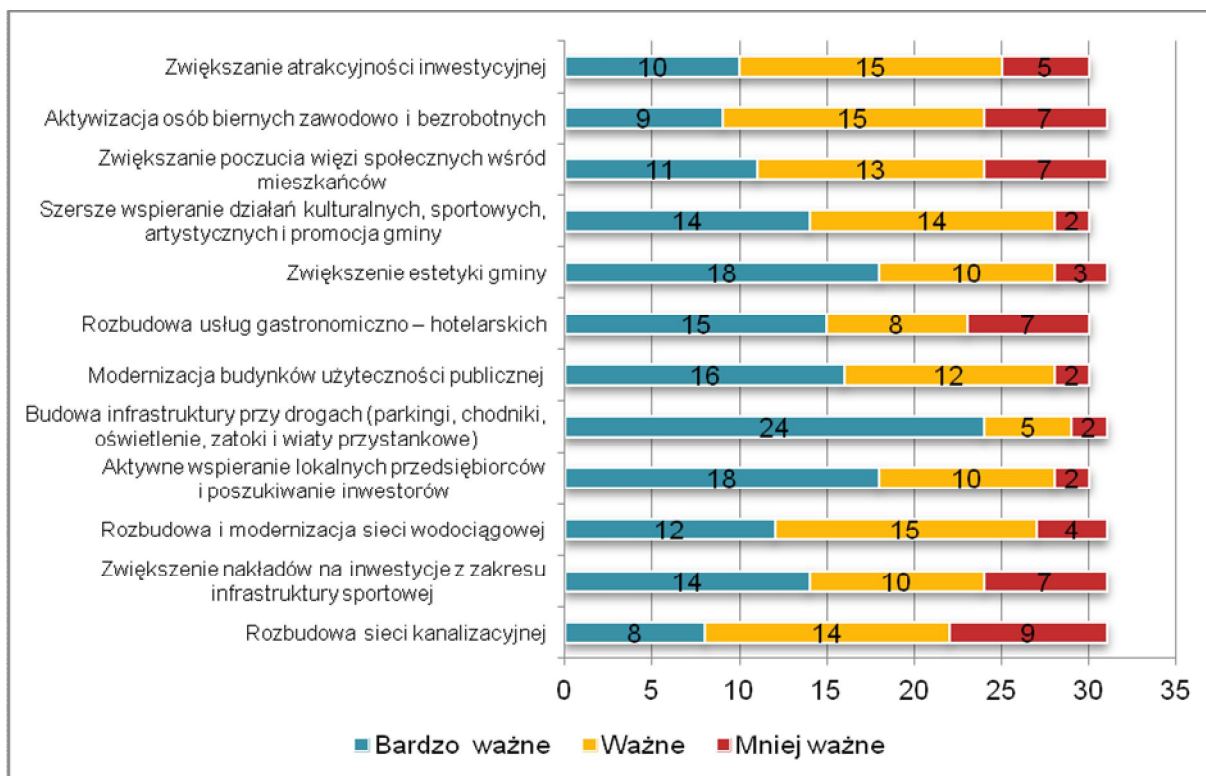
W poniższej tabeli znajdują się odpowiedzi na pytanie w jakich imprezach ankietowani uczestniczą oraz jakich brakuje. Pogrubione zostały najczęściej udzielane odpowiedzi.

Tabela 22. Wydarzenia kulturalne w gminie

W jakich imprezach Pan/Pani uczestniczy?	Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje?
Młodzież	
Sportowych	Wszystkich
Festynach	Koncertów
Dożynkach	Spotkań młodzieży
Imprezach „pod chmurką”	Zabaw i festynów
Świątach narodowych	Pokazów
Wymianach młodzieży	
Dniu dziecka	
Dorośli	
Dniach Nowogrodu	Koncertów
Dożynkach	Zawodów sportowych
Klubie seniora	Zabaw wiejskich
Ogólnogminnych	Festynów
Spływach kajajowe	Spektakli teatralnych
Koncertach lokalnych zespołów	Pikników, ognisk
Festynach	Występów
Imprezach rekreacyjno – sportowych	Projekcji filmowych (typu DKF)
Turystycznych	Wystaw plastycznych
Z okazji świąt narodowych	Spotkań integracyjnych
Zawodach JRG OSP	Imprez kulturalno – rozrywkowych
Pokazach	Kabaretów
Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy	Żywych lekcji historii dla młodzieży
Koncertach, także koncertach muzyki poważnej	Przyjezdnych szkół
Spektaklach teatralnych	Atrakcji dla ludzi 50+
Imprezach kulturalno - okolicznościowych	Dożynek dla rolników
Dniu dziecka	Dni Nowogrodu
Dniu strażaka	Widowisk
Rocznicach	Wycieczek i rajdów po gminie, pokazujących interesujące miejsca – „Poznaj swoją gminę”

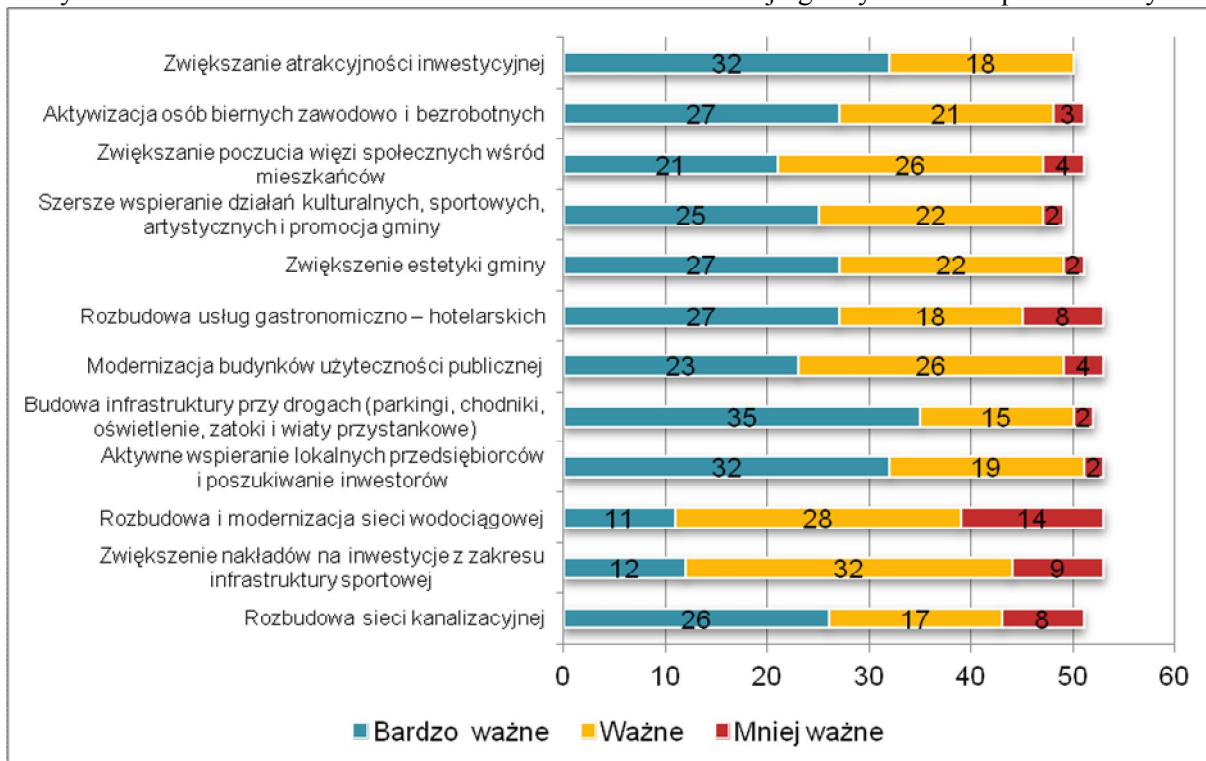
Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 27. Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju gminy dokonana przez młodzież

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Wykres 28. Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju gminy dokonana przez dorosłych

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne

Ważnym elementem przeprowadzonej ankiety było określenie mocnych i słabych stron miasta i gminy Nowogród Bobrzański. Ukazane zostały one w poniższej tabeli. Pogrubione zostały najczęściej udzielane odpowiedzi.

Tabela 23. Mocne i słabe gminy Nowogród Bobrzański

Mocne strony	Słabe strony
Młodzież	
Hala widowiskowo - sportowa	Brak częstych imprez sportowych
Piękne lasy i parki, ładna okolica	Zły stan techniczny dróg, dziury w drogach, słabo rozwinięty system dróg
Szkoły	Słabość gminy
Zajęcia pozalekcyjne	Brak żłobków
Dobre relacje z innymi gminami, współpraca z gminą partnerską Lübbenau	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura
Dużo miejsc do czynności sportowych: orlik, boiska, parki	Brak miejsc, gdzie młodzież mogłaby spędzać czas
Oferta turystyczna	Słaba jakość chodników lub ich brak, przez co jest niebezpiecznie
Istnienie Bunkrów oraz Starego Młyna	Bardzo niska dostępność zajęć młodzieżowych/hobbystycznych
Dobre drogi	Brak koncertów
Kościół	Brak siłowni lub basenu
Dogodne położenie między Żarami a Zieloną Górą	Brak ścieżek rowerowych
Duża sieć sklepów	Brak świetlic w niektórych miejscowościach
Odremontowane bloki	Mała dostępność do sportu i rekreacji
Organizowanie festynów i wycieczek z Domu Kultury	Niewystarczające oświetlenie dróg
Dobra jakość środowiska naturalnego	Zanieczyszczenie jezior w okolicy
Liczba zawody sportowe	Słaba komunikacja na trasie z Nowogrodu Bobrzańskiego Górnego do Dolnego
Dożynki	Mała liczba noclegów
Działalność świetlic wiejskich	Zaśmiecanie terenów gminy
	Mało placów zabaw
	Mała ilość parkingów
	Niewystarczająco rozwinięta turystyka
	Brak organizowanych imprez
Dorośli	
Piękna lokalizacja – warunki turystyczne, tereny zielone, ciekły wodne, zabytki, cisza, spokój	Za duża liczba sklepów monopolowych
Posiadanie akwenów wodnych	Niewykorzystanie terenów po byłym obozie pracy
Położenie nad rzeką Bóbr	Niedostatecznie rozwinięta baza noclegowa
Położenie blisko autostrady	Niedostatecznie rozwinięta baza gastronomiczna

Posiadanie dużej ilości terenów leśnych	Brak sklepów typu SAM
Istnienie ruin fabryki amunicji, która można wykorzystać w celu promocji	Brudne miasta
Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa	Brak placów zabaw
Sprawnie działająca OSP na terenie miasta i gminy	Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych
Czyste środowisko	Brak punktów usługowych dla mieszkańców
Brak miejskiego przemysłu generującego zanieczyszczenia	Brak miejsc pracy, bezrobocie
Bliskość Zielonej Góry	Słaba integracja mieszkańców
Dobre położenie geograficzne	Duża emigracja zarobkowa
Ciekawa historia miasta	Brak ścieżek rowerowych
Przedwojenna architektura	Brak odpowiednich oznakowani
Mieszkańcy z bardzo ciekawymi korzeniami Wiele miejsc turystycznych (ruiny kościoła w Podgórzycach, kościół w Nowogrodzie)	Brak trybun na boiskach
Oferta sportowa – rekreacyjna	Brak obiektów sportowych i rekreacyjnych
Węzeł komunikacyjny i drogowy	Małe wykorzystanie finansowania unijnego
Perspektywa współpracy zagranicznej	Brak fachowców oraz kompetentnych urzędników
Finansowanie współpracy lokalnej ze środków unijnych	Brak promocji miasta
Liczne tereny rekreacyjne	Brak zakładów pracy
Położenie w strefie przygranicznej	Brak funduszy na chodniki oraz drogi
Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna	Zły stan techniczny infrastruktury drogowej
Dogodna lokalizacja mieszkaniowa	Zły stan sieci kanalizacyjnej lub jej brak
	Brak MPZP, w wyniku czego jest chaos przestrzenny
	Brak fontanny na deptaku i rynku
	Zadawnione konflikty społeczne
	Brak lidera – społecznika na stanowisku Burmistrza
	Brak komunikacji miejskiej (PKP oraz PKS)
	Mało terenów inwestycyjnych
	Brak żłobków
	Zaniedbane i zrujnowane stare obiekty (pałace, parki)
	Brak działań kulturalnych, artystycznych
	Niewykorzystanie walorów turystycznych terenu fabryki amunicji
	Mała aktywność społeczeństwa, małe zainteresowanie sprawami gminy

Źródło: Wyniki badania ankietowego, opracowanie własne